

Elektronski mjesecnik za evropske integracije - broj 18, mart, 2007.

ANALIZA

Da li u dijelu vladajuće strukture niču prvi crnogorski euroskeptici

TEMA BROJA
Koliko su crnogorski propisi o spriječavanju pranja novca uskladjeni sa direktivama EU

INTERVJU
Fedor Černe, sekretar Savjeta Vlade Slovenije za održivi razvoj i ekspert za zaštitu životne sredine

BJEKSTVO IZ SIVE ZONE

Tek što su 15. marta u Podgorici evropski komesar za proširenje Olli Rehn i predsjednik Vlade Crne Gore Željko Šuranović parafirali Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) Evropskoj uniji je iz jedne opozicione partije saopšteno da je to najvažniji događaj nakon prošlogodišnjeg referenduma o nezavisnosti. Nijesu pretjerali, iako će Sporazum biti potpisani u junu, a njegov trgovinski dio začivjeti vjerovatno tek na jesen. Formalno, u potpunosti će stupiti na snagu pošto ga ratifikuju parlamenti svih 27 članica EU, što se realno može očekivati za par godina, ali je sve to sporedno u poređenju sa činjenicom da je Crna Gora faktički stupila u prvi ugovorni odnos sa EU.

Na stranu sav skepticizam povodom budućnosti EU i pitanja da li će Crna Gora moći računati na članstvo za 5, 10 ili 15 godina. U ovom trenutku najvažnije je da Crna Gora ulazi u novu fazu odnosa sa EU koja itekako može da joj pomogne da brže pobegne iz sive zone obilježene korupcijom, monopolima, slabim institucijama kojima se upravlja po partijskim direktivama, reformama na kašiću... Sada postoje rokovi i ovlašćenja Brisela da aktivnije nadgleda kako Crna Gora sprovodi SSP, da upozrava, opominje...

Tako domaća javnost koja želi vidjeti napredak dobija moćnog saveznika, jer više smjer i tempo kretanja Crne Gore ka društvu normalnih država neće zavisiti samo od vladajuće "elite".

Ta "elite" će, ako ne prevagnu interesne grupe koje će možda htjeti da do kraja mandata ove vlasti prigrabe sebi ono malo što nijesu uspjele do sada, morati da se prilagođava novoj realnosti.

U suprotnom, neumitno će ići u opoziciju.

N.R.

NAJNOVIJA ISTRAŽIVANJA JAVNOG MNJENJA

Za ulazak u EU 74% građana Crne Gore

Podrška građana pridruživanju Crne Gore Evropskoj uniji i dalje je na vrlo visokom nivou, iako se bilježi stalni pad u odnosu na ranija istraživanja javnog mnjenja.

Rezultati najnovijeg redovnog istraživanja javnog mnjenja koje je sproveo Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM), u periodu od 9. do 18. februara 2007. godine, pokazali su da 74% građana smatra da Crna Gora treba da ide političkim putem ka Evropskoj uniji. To je za 2% manje nego u avgustu 2006. godine, dok se broj protivnika puta ka EU povećao za gotovo 3%.

Pristupanje NATO savezu izričito podržava 36,6% ispitanika, uz 28% neopredijeljenih, a broj protivnika se uvećao za 3,2 % u odnosu na CEDEM-ovo avgustovsko istraživanje.

U martu je i američki Nacionalni demokratski institut (NDI) sproveo svoje istraživanje koje je pokazalo da gotovo 2/3 ispitanika (64%) misli da je za Crnu Goru važnije da primjeni evropske standarde, čak iako ne postane članica EU. Po toj anketi, samo 28% ispitanika želi da Crna Gora što je prije moguće postane članica EU.

Pod evropskim kvalitetom života, 49% ispitanika podrazumijeva evropske plate, za 17% to su evropski standardi, 14% ovaj pojma vezuje za slobodna putovanja, 8% za veće tržište i 7% za evropske investicije.

Na pitanje da preporuče Vladi koji bi ekonomski prioritet trebalo da bude najvažniji, 66% ispitanika navelo je smanjenje nezapošljenosti i otvaranje novih radnih mesta, pokazuje NDI istraživanje.

ČLANSTVO U EVROPSKOJ UNIJI

Kada je riječ o ostalim najvažnijim zadacima Vlade, 34% ispitanika je odgovorilo da želi da to bude obezbjedivanje jednakosti pred zakonom, a 28% borba protiv organizovanih kriminala i korupcije. Razdvajanje ova dva pitanja, ističe se u istraživanju, otkriva da je 10% anketiranih više zabrinuto zbog problema kriminala.

Po istom istraživanju, građani najviše povjerenja imaju u Univerzitet (72%), lokalnu vlast (60%) i predsjednika Crne Gore (57%), dok Vlada i Skupština uživaju povjerenje 48% ispitanika. Građani od navedenih institucija najmanje vjeruju sudovima, svega 43%.

CEDEM-ovo istraživanje pokazalo je da saradnju sa Haškim tribunalom podržava 45,3% ispitanika, ili oko 5% manje nego u avgustu 2006.

Uz to, u spoljnoj politici građani žele da se Crna Gora najviše oslanja na Srbiju (36,4%) dok u Evropskoj uniji prvog partnera vidi 27,1 % ispitanika. Slijede Rusija sa 16,6 % i SAD sa 11,6 %.

Po NDI istraživanju, najveći broj ispitanika (22%) procjenjuje da je potpredsjednica Vlade za evropske integracije dr Gordana Đurović ostvarila najveća dostignuća u prvih 100 dana rada izvršne vlasti.

Više od polovine ispitanika, 53%, vjeruje da Vlada želi da obezbijedi građanima evropski kvalitet života, ali 42% smatra da za to nema kapaciteta.

N.R.

POGLED IZ EVROPE

Povedimo svijet u borbu protiv klimatskih izazova

administrativni troškovi briga Brisela. Ako želimo da uspijemo, države članice moraju posvetiti jednaku pažnju ovom problemu – željno iščekujem razvoj konsenzusa koji bi na odlučnost EK odgovorio jednakom odlučnošću zemalja članica.

Obnovljena strategija rasta stope zapošljavanja kao i bolja regulacija ovog segmenta doprinjeće našoj sposobnosti da se posvetimo ambicioznoj agendi energetskih i klimatskih promjena. U isto vrijeme, energetska pitanja i borba protiv klimatskih promjena su osnovni elementi Strategije za rast i zapošljavanje. Ne možemo ostvariti rast u srednjem roku i povećati broj radnih mjesta bez sigurne, konkurentne i održive energetske politike, i bez napora da se troškovi klimatskih promjena svedu na minimum.

Prije dvije godine, niko nije ni pominjao zajedničku evropsku energetsку politiku. Danas je to drugačije. Nova realnost uslovjava nove obaveze. Temperature u svijetu, naša zavisnost od uvoza energije i cijene nafte rastu ubrzanim tempom. Status quo jednostavno nije realna opcija.

EU mora nastaviti da se ponaša kao globalni lider. što to znači? Očekujem da većina prijedloga Komisije iz januara ove godine bude usaglašena.

Prije svega, treba postići dogovor u pogledu ključnih ciljeva klimatske zaštite koje smo postavili: redukcija od 30% u emisijama ugljenika do 2020. g. u razvijenim zemljama i obaveza EU da smanji sopstvene emisije za makar 20%. To su najambiciozniji planovi ikad napravljeni za borbu protiv klimatskih promjena.

Drugo, treba usaglasiti standarde koji bi pokazali da je EU ozbiljna u pogledu ovog plana: treba uvećati energetsku efikasnost za 20% do

2020. godine, sa mandatom Komisije da se preduzmu dalje mјere kako bi se ovaj cilj postigao. To bi nam uštedjelo oko 100 milijardi eura i 780 miliona tona ugljen-dioksida godišnje...

Borba protiv klimatskih promjena i energetskih izazova, poput sigurnosti dotoka energije i boljeg javnog servisa su odlični primjeri neophodnosti saradnje na evropskom nivou. Oni moraju postati dio misije za budućnost Evropske unije, i to moramo jasno reći na proslavi 50-godišnjice EU 25. marta.

Iskoristimo ovu istorijsku priliku da obezbijedimo bogatiju i čistiju Evropu, Evropu koja će biti i inkluzivna i konkurentnija. Da pretvorimo ovaj ekonomski preokret u dugoročan, održiv rast. I da povedemo svijet u borbu protiv klimatskih izazova, jer ova planeta nema drugog izbora. Ako krenemo prvi, sebi ćemo obezbijediti prednost nad konkurenjom.

Pred nama su ogromni izazovi, i pitanje nije da li Evropa ima kapaciteta da im se suprotstavi. Pitanje je, u ovom slučaju, političke volje. Politička volja da se ostvare rezultati– to jedino može stvoriti uslove da se nađe rješenje za ustavni ugovor. Kancelarka **Merkel** će predstaviti Evropskom savjetu deklaraciju o budućnosti Europe koja bi trebala biti potpisana u Berlinu, u nedjelju 25. marta. Ovo nije nostalgija za prošlošću, već naša vizija za narednih 50 godina.

Energija, klimatske promjene, migracija, terorizam – to su globalni izazovi sa kojima se suočavamo. Evropa je dio rješenja. Ono što nam je sada potrebno je da osposobimo evropske institucije da se suoče sa globalizacijom. Berlinska deklaracija će biti značajan korak prema institucionalnom rješenju.

Iz govora predsjednika Evropske komisije uoči proljećnog samita EU

José Manuel Barroso

Evropski lideri imaju priliku da pokažu da je Evropa jednako značajna i neophodna kao 1957. godine – a u izvjesnim oblastima još i mnogo više. Ovo je prilika za evropske lidera da prevedu riječi u djela.

Prije samo tri godine, privreda EU je stagnirala. Obnovljena strategija danas donosi plodove – ukupan društveni proizvod je porastao za 2.9% u 2006. godini, a slične brojke se predviđaju i za 2007. godinu. Najnoviji izvještaj o razvoju inovacija pokazuje da EU počinje da sustiže SAD na ovom polju. U 2006. godini, Evropa je obezbijedila 3 miliona novih radnih mjesta, a nezapošljenost je smanjena na 7.5%. To je još uvijek veoma visoka stopa, ali je i najniži nivo u posljednjoj deceniji. Izdržali smo šok rasta cijena energije bez značajnog porasta stope inflacije.

Proces reformi je ključni pokretač ekonomskog napretka u Evropi. Ovaj okret na bolje je stvaran i sada ga treba iskoristiti.

Ne smijemo se opustiti. Moramo ubrzati reforme i napredovati u pravcu ispunjavanja specifičnih preporuka Komisije za zemlje članice – ova godina mora biti godina novih uspjeha.

Da bi se ostvario rast i obezbijedila nova radna mjesta, moramo smanjiti administrativne troškove.

Predložili smo da se administrativni troškovi koji potiču iz segmenta zakonodavstva EK smanje za 25% do 2012. godine. Međutim, nijesu samo

KOLIKO SU CRNOGORSKI PROPISI O SPRIJEČAVANJU PRANJA NOVCA USKLAĐENI SA DIREKTIVAMA EU

Piše: Vladan Žugić

Nema države u Evropi koja se nije moralu jako angažovati u spriječavanju pranja novca. Pored toga, postoji značajan broj organizacija u Evropi i svijetu koje se bave ovim problemom, i to prije svega, njegovim monitoringom. Ako se utvrdi da neka zemlja ne saraduje kada je riječ o spriječavanju pranja novca i ne primjenjuje međunarodne standarde, koji su dosta poštreni, onda je moguće da dođe na crnu listu američke vlade, a to nosi i određene posljedice u odnosu na EU. U tom slučaju može slijediti prekid svakog poslovanja i saradnje sa tom državom.

Ovim riječima je **Klaudio Stroligo**, ekspert Savjeta Evrope koji pruža stručnu pomoć Radnoj grupi za izradu novog crnogorskog zakona o spriječavanju pranja novca i

Bogataši bez zapošljenja tek sada postaju sumnjivi Vladi

finansiranja terorizma odgovorio na pitanje koliko je EU zainteresovana da prati što se dešava u Crnoj Gori na polju spriječavanja pranja novca.

Važeći Zakon o spriječavanju pranja novca u Crnoj Gori primjenjuje se od marta 2005. godine. Iako je njegova primjena dala određene rezultate, poput pokretanja jednog broja krivičnih tužbi, briselska administracija i američki State Department upozorili su da postojeća regulativa ima veliki broj manjkavosti koje moraju biti otklonjene radi efikasnije borbe protiv ove pojave.

U Izvještaju o napretku Crne Gore za 2006. godinu, Evropska komisija je konstatovala da Uprava za spriječavanje pranja novca "još uvijek nije izradila smjernice o tome što se smatra sumnjivom transakcijom i ne postoji adekvatno nadgledanje finansijskih transakcija izvan bankarskog sistema (posebno u vezi sa nekretninama i unutrašnjim investicijama)".

Klaudio Stroligo

U Vladi već nekoliko mjeseci rade na novom zakonu o spriječavanju pranja novca i finansiranja terorizma. Polovinom ovog mjeseca Uprava za sprječavanje pranja novca najavila je da će, kao prethodnica usvajaju ovog akta, početi akciju edukacije i upoznavanja zakonskih obveznika sa setom novih pokazatelja koji omogućavaju precizno prepoznavanje sumnjivih transakcija, naročito u oblasti trgovine nekretninama.

Prema novom sistemu, sumnjivim će se smatrati kada građani koji nikad nijesu bili zvanično zapošljeni imaju velike svote na bankarskim računima, zatim oni "koji su poznati iz javnog života" a kupuju vrijedne nekretnine koje ne odgovaraju njihovom imovnom stanju, kao i mladi ljudi koji kupuju nekretnine, a vidljivo je da raspolažu i luksuznim automobilima, motociklima, satovima, plovilima... Pažljivo će se pratiti i transakcije sa off-shore kompanijama i

POLITIČARI U RIZIČNOJ GRUPI

Govoreći o novinama koje će donijeti budući zakon o spriječavanju pranja novca u Crnoj Gori, Stroligo je, između ostalog, naveo da će u grupu rizičnijih osoba biti inostrani i domaći političari i funkcioneri.

"Vaši funkcioneri biće pod posebnim režimom kad odu u inostranstvo i obrnuto, jer tu postoji opasnost da su eventualno nezakonito stekli novac i slično. Novo u zakonu je i to što će biti moguća zabrana izvršenja transakcije i na zahtjev strane finansijske obavještajne službe, a do sada je to bilo samo na osnovu domaćih saznanja", pojasnio je Stroligo.

Predrag Mitrović

zemljama koje su poznate kao narko-države.

Uprava je usvojila, prije dvije sedmice, listu od 65 indikatora za sumnjive transakcije. Ti indikatori su podijeljeni u tri grupe: opšti koji su obavezni za sve obveznike, indikatori namijenjeni bankama i indikatori namijenjeni tržištu kapitala.

"Efikasnost primjene indikatora najviše će zavisiti od upoznavanja obveznika sa njima. Zahvaljujući indikatorima, obveznici se neće dvoumiti da li je neka transakcija sumnjiva ili nije", kazao je za *EIC Bilten* portparol Uprave **Miroslav Radojević**.

Na ozbiljnost problema sa pranjem novca u Crnoj Gori nedavno je upozorio i State Department koji je u svom godišnjem Izvještaju o kontroli proizvodnje i prometa narkotika i pranja novca naveo da se novac koji potiče od finansijskog kriminala u Crnoj Gori pere ulaganjem u nekretnine.

Tim povodom, potpredsjednica Vlade RCG za evropske integracije dr **Gordana Đurović** je kazala da se Crna Gora ni u jednom izvještaju američkih državnih organa ne nalazi u grupi kritičnih država. Ona je dodala da se u grupi zemalja u kojima je izraženo pranje novca

nalazi 59 država, od kojih devet pripada EU.

"Srećom, tu nema Crne Gore i nadamo se da nas neće biti ni u sljedećem izvještaju", rekla je Đurovićka.

Da ne bi sve ostalo u polju na danja, crnogorska Vlada bi morala što prije usvojiti novi zakon i krenuti u njegovu primjenu jer bi eventualno stavljanje na crnu listu State Departmenta ili oštire ocjene od

iznesenih u izvještajima EK i američke Vlade zasigurno predstavlja barijeru za dolazak ozbiljnih investitora i prave green field investicije.

State Department je predložio Crnoj Gori da "osnaži zakonodavstvo i uspostavi robusniji režim zaplijene i oduzimanja imovine, kao i da unaprijedi svoje kapacitete kako bi osnažila obavještajne i istražne kriminalističke tehnike", te da "osigura da je dovoljno resursa dostupno za Upravu za spriječavanje pranja novca, policiju i druge agencije".

Direktor Uprave za spriječavanje pranja novca **Predrag Mitrović** kaže da su određene aktivnosti, čija se nužnost posebno ističe u ovom izvještaju, već u toku.

"U Upravi dodatnu pažnju posvećujemo praćenju prometa nekretnina pa se, pored zakonom propisanih izvještaja koji se unose u bazu podataka i analiziraju, formira i dopunska baza podataka. Ta baza sadrži kopije kupoprodajnih ugovora od osnovnih sudova kod kojih su ti ugovori ovjereni" izjavio je Mitrović za *EIC Bilten*.

On je dodao da će Uprava

PROCESUIRANO 50 PREDMETA

Mitrović je rekao da se u izvještaju State Departmenta ukazuje i na pomake u Crnoj Gori u oblasti spriječavanja pranja novca.

"Ilustrativan podatak je da je tokom 2005. nadležnim organima proslijedeno 14 predmeta vezanih za sumnju u pranje novca, a u 2006. 29 predmeta, uz još 8 kod kojih postoji osnov sumnje u izvršenje nekog drugog krivičnog djela. U ovoj godini trend rasta je nastavljen, tako da za prva dva mjeseca 2007. već imamo 8 proslijedenih predmeta koji se odnose na postojanje osnova sumnje u pranje novca, uz 3 koja se odnose na druga krivična djela. U izvještaju State Departmenta dat je i podatak o dupliranju iznosa blokiranih novčanih transakcija u 2006. u odnosu na prethodnu godinu, na 22,8 miliona eura. U ovoj godini je nastavljen rast i u tom dijelu, pošto je već blokirano 9 transakcija. Svi ti podaci daju objektivnu sliku rada Uprave, odnosno pokazuju da je u kratkom periodu postojanja postignut maksimum koji se objektivno mogao ostvariti u postojećim zakonskim okvirima, a koje smo postigli u saradnji sa drugim državnim organima", naglasio je Mitrović.

usvajanjem novog zakona tek pojačati svoja ovlašćenja na tržištu nekretnina kada će sve trgovce i ugovore dodatno kontrolisati.

"Potreba razdvajanja povećanja

prometa nekretnina zbog atraktivnosti prostora, od povećanja prometa zbog eventualnog pranja novca, podstakli su nas da u novom zakonu iniciramo unošenje ovlaš-

ćenja da Uprava obavlja i inspekcijski nadzor kod trgovaca nekretninama. To će nam dodatno pomoći kako bi kontrolisali stanje na tržištu" rekao je Mitrović.

On je najavio da će u novom zakonu o spriječavanju pranja novca, biti primjenjena tzv. Treća direktiva EU.

"Najznačajnije odredbe koje ćemo prihvati su identifikovanje stvarnih vlasnika pravnih lica koja se bave bilo kakvim prometom u Crnoj Gori, što je izuzetno važno za praćenje off-shore firmi, zatim posebno praćenje politički eksponiranih ličnosti, analiza i praćenje rizičnih transakcija i lica. Opređeljenje za usaglašavanje naše regulative sa direktivama EU u roku koji je obavezan samo za članice EU, dokaz je da uočavamo određene rizike i opasnosti, ali i spremnost da im se adekvatno i blagovremeno suprotstavimo" naglašava Mitrović.

Stroligo, koji je bio dugogodišnji direktor slovenačke Uprave za spriječavanje pranja novca, kao i predsjednik MONEYVAL-a, specijalizovanog tijela Savjeta Evrope za borbu protiv pranja novca, kaže da su svjetski i evropski standardi iz ove oblasti i finansiranja terorizma značajno mijenjani posljednjih godina.

"To je glavni razlog što su skoro sve države u procesu izrade novih zakona, a ne samo Crna Gora. Postoji nekoliko novih konvencija, preporuka i direktiva Evropske unije, FATF-a i drugih organizacija čije ih članice moraju usvojiti i primijeniti", kaže Stroligo.

On podsjeća i da problem pranja novca prisutan u svakoj zemlji "gdje ima kriminala, a to je svugdje".

"Negdje više ili manje, samo je problem koliko su države i njeni organi spremni i osposobljeni da se sa time bore i kažnjavaju počinioce", zaključio je ekspert Savjeta Evrope.

ZAOBILAZE SE GLAVNI IZVORI

Predsjednik Pokreta za promjene Nebojša Medojević podsjeća da je prilikom usvajanja Zakona o spriječavanju pranja novca ukazivao da je taj akt loš jer njime nijesu obuhvaćeni glavni tokovi i izvori pranja novca.

"To su ulaganja. Poznato je da su ulaganja u hotele, u turističku industriju na obalama, svuda u svijetu meka za pranje novca, naročito ako se to radi preko off-shore firmi. Možete da u papirima tih firmi, prikažete milione ili stotine miliona eura, uloženih u investicije koje nikada nijesu realizovane. Takođe, kontrolama nijesu obuhvaćeni sportski klubovi koji su svuda u svijetu, posebno u EU, pod posebnom pažnjom zbog mogućnosti pranja novca. Dalje, Zakonom nijesu čak obuhvaćene firme koje se bave prometom cigareta, nafte... I kada ste čuli da neko kontroliše kockarnice, kladionice? Tu ne smijete da pridete jer su njihovi vlasnici pod zaštitom određenih moćnih ljudi u Crnoj Gori", naveo je Medojević.

On tvrdi da je pranje novca u Crnoj Gori organizovan posao.

"Nemoguće je da ljudi dolaze avionom sa tolikom gotovinom, posebno za kupovinu nekretnina, a da to niko ne organizuje u Crnoj Gori. Tvrdim da u Crnoj Gori postoji veoma organizovan lanac kada je riječ o pranju novca i prometu narkotika. Nemoguće je da neko pošalje pola tone kokaina da prođe preko Luke Bar, a da mu pri tome neko moćan, iz kriminalnog miljea, iz državne infrastrukture nije obećao zaštitu. Da je riječ o kilogramu, dva, da rizikuje, ali poslati 500 kilograma...", kaže Medojević.

Lider PzP-a je uvjeren da i nakon usvajanja novog zakona o pranju novca, Crna Gora neće napraviti ozbiljan iskorak u borbi protiv pranja novca.

"To se neće desiti dok se ne smijeni ova vlast koja tim strukturama pruža logističku podršku. Strukture koje treba da kontrolišu sumnjuive transakcije su manje moćne ili nemoćne u odnosu na one koje bi trebalo da kontrolišu", uvjeren je Medojević.

Nebojša Medojević

DA LI U DIJELU VLADAJUĆE STRUKTURE NIČU PRVI CRNOGORSKI EUROSKEPTICI

Vukotićeva ekonomska škola hvata zalet

Samo četiri mjeseca nakon što je svoju Vladu nazvao "briselskom" premijer Crne Gore **Željko Šuranović** morao je u Skupštini RCC sredinom marta dodatno da uvjerava poslanike da čvrsto stoji iza onoga što je rekao, promovišući za glavni zadatak svog kabineta maksimalno kooperativan odnos sa Briselom i ubrzano usvajanje evropskih standarda.

Razlog su bile sve izraženije sumnje da bi u dijelu vladajuće strukture strateški Vladin cilj – pridruživanje Evropskoj uniji – mogao naći na prve i to vrlo moćne protivnike. Sve je više indicija da je na njihovom čelu uticajni profesor Ekonomskog fakulteta i potpredsjednik Vladinog Savjeta za privatizaciju dr **Veselin Vukotić**, koji je od skoro i najблиže poslovni partner šefa vladajuće stranke i doskorašnjeg premijera **Mila Đukanovića**. Nezvanične najave da se na Ekonomskom fakultetu priprema doktrina čiji će cilj biti da dokaže da za Crnu Goru nije isplativo članstvo u EU pokazale su se tačnim kada je krajem februara izšao u javnost autorski tekst dr **Maje Drakić**, predavačice na Ekonomskom fakultetu i istraživačice u Institutu za strateške studije i prognoze (ISSP) čiji je osnivač i predsjednik Vukotić.

Odmah je ragovala najjača opoziciona stranka Pokret za promjene upozoravajući da u vlasti postoji antievropski lobi, a predsjednik PzP-a **Nebojša Medojević** direktno je imenovao njegove vode:

"Ti lobiji su u ideološkom smislu locirani oko te nove crnogorske ekonomske škole. Ideolog čitave priče je Veselin Vukotić, a koncept je da nova tajkunska klasa koja se obogatila švercom, kriminalom i pljačkom državne imovine usmjerava budućnost Crne Gore. Vukotić je ideolog, a postoji jasna korelacija sa gospodinom Đukanovićem i njegovim najbližim srodnicima, priateljima, kumovima... To je ta kapitalistička klasa koja nije kapital stekla osnivanjem fabrika, pravljenjem brendova, izvozom nego kroz neregularne poslove, uvećavala ga je kroz proces privatizacije i sada nekoliko ljudi kontroliše sve resurse u Crnoj Gori. Imaju kompanije, banke, medije, iza njih je dio korumpirane tajne policije, carine, tu-

žilaštva i sudstva. Imaju monopole, žele da ih sačuvaju, a evropski standardi im u tome smetaju", upozorio je Medojević.

Drakićeva je u tekstu za februarsku publikaciju američkog Merkatus centra postavila dilemu da li je Crnoj Gori isplativo da uđe u EU. Ona se nije eksplicitno izjasnila protiv ulaska u Uniju.

"Mnoge ekonomije u tranziciji u istočnoj i centralnoj Evropi vide pridruživanje EU kao jedan od glavnih ciljeva reformi, ali taj cilj možda nije optimalna solucija za rješenje nekih njihovih problema", ističe se, između ostalog, u tekstu.

Drakićeva i njeni saradnici dalje navode da je EU postala nadnacionalna vlast, koja produkuje obimnu legislativu kako bi harmonizovala ekonomske uslove u državama članicama.

"Pod tim okolnostima, nije jasno što bi male tranzicione zemlje istočne i centralne Evrope mogle dobiti ulaskom u EU. Istina je da je Estonija ušla u EU 2005. godine, ali ostaje da se vidi kakav će biti uticaj EU na estonsku ekonomiju. Crna Gora je već osjetila uticaj EU u svojim odnosima sa Srbijom kada je EU prisilila da reformiše svoju ekonomiju kroz ekonomsku harmonizaciju, koja očigledno nije donijela dobrobit građanima Crne Gore. Što bi se desilo kada bi mala država,

poput Crne Gore, trebalo da primjeni 120.000 stranica EU legislative", piše u tekstu Drakićeve.

Iako se formalno nije izjasnila protiv pridruživanja Crne Gore EU, Vukotićeva saradnica trasirala je jasan pravac kojim će se kretati crnogorski euroskeptici. Kako pokazuju analize, tih grupa u Crnoj Gori još nema na javnoj sceni zato što je nivo znanja o tome što donosi pridruživanje EU suviše nizak, ali će se sigurno pojaviti kao i u svim ostalim zemljama kandidatima. Čak se njihov javni angažman nestrpljivo čeka jer se samo kroz argumentovanu debatu o svim prednostima i manama ulaska u EU može iskristalizati najbolji put za najmlađu državu svijeta. Ono što unosi zabunu je da se kao preteće crnogorskih euroskeptika javljaju pobjednici tranzicije, koji su u mutnim godinama stekli bogatstvo, a ne, recimo, udruženja poljoprivrednika ili farmera, koji bi primjenu EU standarda mogli itekako dodatno platiti. Zato se legitimno postavlja pitanje da li je cilj "euroskeptika" da izbjegnu tržišna pravila EU i da pokušaju tako da zadrže svoje monopole ili su zaista zabrinuti za dobrobiti Crne Gore od punog integrisanja u porodicu evropskih naroda.

N. RUDOVIĆ

FEDOR ČERNE, SEKRETAR SAVJETA VLADE SLOVENIJE ZA ODRŽIVI RAZVOJ I EKSPERT ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

Ulaganje u ekologiju je za vas investicija u privedu

Kada smo mi počeli pregovore o pridruživanju EU, bilo je oko 20.000 stranica (od ukupno 80.000) *acquis communautaire*-a posvećenog ekologiji. To je druga po redu oblast kojoj se posvećuje najviše pažnje, podsjetio je u razgovoru za *EIC Bilten* Fedor Černe, sekretar Savjeta Vlade Slovenije za održivi razvoj i ekspert za zaštitu životne sredine.

"Kada situaciju u Crnoj Gori uporedimo sa Slovenijom u ono vrijeme, vjerovatno se najveći problemi tiču uklanjanja komunalnog otpada, čišćenja otpadnih voda... Postoji pitanje da li se uopšte poznaće problem, da li su poznata tehnička rješenja i da li se mogu izračunati troškovi koji idu uz sve to. Ulazak u EU je uslovljen ispunjavanjem ekoloških kriterijuma", kaže Černe.

On napominje da treba razraditi operativne programe za dostizanje ekoloških standarda, a onda EU prati njihovo sprovođenje.

"Velike promjene su se dogodile. Moram reći da i EU svojim novcem podržava proces tako da je to Sloveniju manje koštalo. Ne ostaje država sama da se o tome stara, već i EU podržava ovaj proces. Počeli su se graditi sistemi za pročišćavanje otpadnih voda, počelo se sa otvaranjem malih deponija otpada, krenulo se sa traženjem regionalnih rješenja što je otvorilo opet mnogo problema jer građani dosta teško prihvataju regionalne deponije. Ljudi su

Fedor Černe

postavljali pitanja i nijesu bili oduševljeni odgovorima. Zatim, kompanije su morale da sprovedu puno poštovanje propisa ili da budu zatvorene do 2007. godine. U ovoj godini "pada zastavica".

- Da li to znači da Crna Gora može da ima rok od, recimo, dese-

tak godina da fabrike na njenoj teritoriji postave sve filtere koje nalažu propisi EU?

Vi ćete imati nove pregovore. Naravno, ne možete zaboraviti da imate i vaše vlastite propise. Ne treba čekati na Evropsku uniju. Mi smo se našli u situaciji gdje smo sami radili određene stvari, tako da je EU unijela dodatne elemente kontrole i prinudila nas na neke stvari.

- Da li je tačno da je jedna od ekoloških normi da svako manje naselje, pa i selo, mora imati svoj vodovodni i kanalizacioni sistem?

To nije bila moja specijalnost, ali koliko znam sva sela i naselja koja imaju iznad 2.000 stanovnika su morale da ugrade sprave za pročišćavanje otpadnih voda. Postoji i Direktiva EU koja se tiče pitke vode.

Mi smo tu imali problema jer smo tipična zemlja sa mnoštvom malih naselja. Slovenija ima 6.000 naselja, to je izuzetno veliki broj za malu zemlju i mi smo dobili najduži prelazni period, bar za pročišćavanje otpadnih voda. Ovo smo dobili jer smo u pregovorima uspjeli dokazati da to tehnički nije moguće napraviti.

Iz tog razloga smo dobili prelazni period koji je bio različit za velike gradove, za srednje gradove i za ove male sisteme. Zato kažem da argumentima treba ubijediti predstavnike Evropske komisije da zemlja zna koji su problemi, da hoće da ih riješi, da zna na koji način će to uraditi i do kada će to

moći napraviti. Govorim o pregovorima za ulazak u Evropsku uniju.

- Što mislite o tvrdnjama da je ispunjavanje ekoloških propisa najskuplji dio evropske integracije?

Po meni, odgovor je nemoguć jer je teško reći što znači skupo. Ja mislim da je za državu koja ima interes da živi od turizma i od poljoprivrede, odnosno da proizvodi zdravu hranu, očuvana životna sredina preduslov za te djelatnosti. Ako se tu ne investira, trpe gubitke svi ostali sektori značajni za zemlju.

- Vi znate da na periferiji Podgorice imamo KAP koji zagađuje Zetsku ravninu, u Nikšiću imamo Željezaru?

Imali smo takav slučaj i kod nas. Pitanje životne sredine je pitanje uslova u kojima neko može privredjati. Uslovi su poznati i pitanje je za svaki poslovni subjekat da li će to preživjeti ili ne. Svaki subjekt mora znati koji će to biti uslovi, svaki će morati napraviti račun što će i kako sprovesti u vezi sa ugradnjom odgovarajućih filtera i svega ostalog, tu nema da ili ne. Svako može raditi ako ispunjava uslove.

Mi smo imali jednu rafineriju koja je proizvodila produkte koji nijesu ispunjavali standarde i onda se (poslije ulaska u Uniju) ustanovilo da tako neće ići. Tražili smo prelazni period, ali je na nesreću fabrika propala prije nego što su se pregovori završili. Da je nastavila tako da radi, to bi značilo da je na evropskom tržištu neloyalna konkurenca ostalima.

- Imate li okvirni podatak koliko je Slovenija uložila u ekologiju od početka pregovora sa EU do sada?

Precizna cijena će se znati kada sve bude završeno.

- Koliko učestvuju fondovi EU u finansiranju ekoloških programa?

To je kod nas bila poprilično velika suma. Znam da smo 40% novca trošili na otpadne vode, 40% za zbrinjavanje čvrstog otpada,

KRITIKA JE NUŽNA TOKOM PREGOVORA

- Koliko su u Sloveniji bili glasni euroskeptici?

Bili su jako glasni odmah prije ulaska EU. Ako su svi za, onda nešto ne valja. Organizovali smo dijalog sa njima, bilo je argumenata, bilo je upozorenja, a naš zvanični stav je bio: Hvala Bogu da ima kritika jer je ona uvijek nužna. Nema procesa bez greške, a da nema kritike, stvari bi mogle ići u jednom pravcu koji možda uvijek nije najbolji. U političkom dijelu, samo je jedna parlamentarna partija bila protiv pridruživanja.

- Da li ste imali razumijevanja za njihove argumente?

Proces pregovora sa Evropskom unijom zasnovan je na činjenicama. I svaki argumenat se slušao i analizirao. Slovenija je napravila čitavu strategiju, čak je razmatrana i opcija neulaska u Evropsku uniju. Onda se ustanovilo da ako ne uđemo u EU, prije ili kasnije ćemo biti okruženi zemljama koje su članice EU i da bi za nas bila katastrofa ako bi otpali ustupci koje smo dobili oko izvoza roba na evropsko tržište.

Ulaskom dobijate pristup velikom tržištu i morate ustanoviti što je vaša prednost sa kojom bi mogli napraviti neke koristi.

otprilike oko 10% na vazduh, a sve ostale stvari su relativno male.

- Kada bi Vas neko iz Vlade Crne Gore pitao za savjet u pogledu ispunjavanja ekoloških standarda i o tome što urediti odmah, a šta se može odložiti za kasnije, što biste mu rekli?

Tu nema puno odlaganja jer morate da napravite ono što traži EU, to je preduslov za ulazak. Nema mjesta razmišljanju. Normalno, treba i što brže identifikovati koji su problemi, da li uopšte postoje programi i time put prema cilju može biti dosta jasan.

Sljedeća stvar je procjena stanja privrede. U tom pogledu treba procijeniti na koji način se podudaraju ekološki ciljevi sa ciljevima u oblasti poljoprivrede, turizma, gdje ima nezagadjene zemlje. Važno je ne shvatiti pravni sistem EU kao nešto što vam se nameće, nego kao nešto što je u interesu vaše zemlje. To može biti priča o tipu razvoja zemlje.

- Pošto ste prošli kroz fazu pregovora sa EU, što mislite koje greške Crna Gora ne bi smjela napraviti?

Slovenija je počela iz dosta teške situacije. Problem nam je bio nedostatak kadrova, a riječ greška u stvari ima kreativnu dimenziju. Ono što sam ja naučio je da treba održavati čitav proces jednostavnim i transparentnim i sve zasnivati na činjenicama.

Za mene je bila velika lekcija da je u suštini priča ulaska u EU priča o stabilnosti, prosperitetu, sigurnosti. Ako se shvati kao da nam EU nešto nameće, onda jednostavno padamo.

- Kada pogledate Crnu Goru, kako ocjenjujete njenu evropsku perspektivu u odnosu na ostale zemlje iz regiona?

To je dosta teško pitanje. Jednostavno, biće to takmičenje. Značajno je shvatiti da EU ništa ne daje kao takvo, EU je samo jedna ogromna šansa za nešto. U svakoj državi postoji isti izazov kako iskoristiti šansu ovako velikog tržišta. EU daje slobodu kretanja, usluga, novca..., a šansa se može iskoristiti ili ne iskoristiti.

N. RUDOVIĆ

Peta kolona prve petoljetke

Piše: Brano Mandić

Naravno da je ovo slavljenička nedjelja, da je Sporazum parafiran, kucnuli se pjenušavcem, otpočeli novi ciklus, istorijski se nadahnuli prvim epskim gutljajem od referendumu.

Onda je došao generalni sekretar NATO-a... sve je bilo gospodski, gotovo da čovjek zaboravi da je nedavno ispred Skupštine RCG vidio potpredsjednika te ustanove kako na pločnik baca šlajmaricu dostojnu bugarskog halfa s kraja sedamdesetih...

Ali, nekako sve to padne u zaborav kao dubrovačko ratište jer čovjek prosto mora da posmatra pozitivno. U ljudskom mozgu postoje milijarde neurona i ravnomjerно se uprežu ka istom cilju – da budeš dobra politička jedinka, platiš kiriju, čitaš Kurie i zavaljen u fotelji u stavu Agnus dei (brav božji) gledaš **Filipa Vujanovića** na RTCG.

Čak i pomenuti sisar, dugoruna ovca, sa svojim skromnim brojem neurona može da odredi što jeste, a što nije dobra trava. Zdrava ljudska jedinka, dočim, pred televizorom jedva i toliko: pomisliš da si se našao u lošem tripu, nabasao na busen prškanog albanskog zlata, što je alarm da se promijeni diler (informacija), odnosno da se program prebaci na kanal RTV Atlas i vidi emisija "Život je lijep".

Što život nije lijep od polumature, to je lična nesposobnost i nedostatak samopouzdanja, lijeni perfekcionizam, čiraško cjepidlačenje. Stvari (u stvari) stoje ovako: svi smo mi antiratni profiteri, a rata više nema.

Tako pogrešna poslovna procjena mora da se plati emotivno, pa

zapadamo u neurozu da smo čuvari istine koja živi još samo u sjećanju, a na snazi je vox populi oličen u predsjedniku koji se bira neposredno.

Časni Filip Vujanović zvani Katarza, boem logike i politike, a ujedno dobar momak i prorok, svojom nadasve šarmantnom pravnicičkom dikcijom, ustvrdio je sljedeće i dao ga na znanje svim građanima što im predsjedava:

"Marović i Đukanović nijesu nosili vojnu uniformu, nijesu se ogriješili o pravila i običaje ratovanja, nijesu u bilo kojem smislu uticali na ono što je bila zbilja Dubrovačkog ratišta i stranice crnogorske istorije koju svi zajedno želimo da zatvorimo".

Što li se dešava u organizmu gospodina predsjednika dok izgоварa ovakve sentencije? šire li se ili skupljaju krvni sudovi, kulja li limfa, ima li fiziološkog objašnjenja, potisnutih vjetrova – ili ga valja samo

bihevioristički posmatrati dok dobija patinu istorika?

"Filip boje srebra", kako je naslov zbirke jednog crnogorskog pjesnika, postao je "Filip boje zlata" i moja namjera nije da ovdje pišem filipiku – naprotiv. On jeste predsjednik svih građana Crne Gore – vaniskustveno je to što govori, pa valjda mora biti i vanstranački.

"Ako s hrvatske strane bude zatraženo da se ta dva funkcionera ili bilo koja dva funkcionera povuku jer otežavaju kontakte dvije države, mi smo dužni da ih pozovemo da to naprave."

Ostaje nada da će Republika Hrvatska tražiti što više. Zvanični Zagreb može tražiti i da se provjere tenderi, da se smanje računi za struju, usvoji Zakon o lustraciji...

Vedete vladajuće partije će do tada učiniti sve da u Crnu Goru stignu The Rolling Stones, da se ponovo ujedine The Beatles i pronađe Elvis koji se još lukavo krije

na nekom ostrvu cinkareći svoje mladalačke ideale na čelu off shore kompanije i mjerka Crnu Goru za ulaganje posthumno zarađenih para. Marovićev kabinet je na dobrom putu da ostvari kontakt sa Kraljem. Jedini uslov je da na eventualnom cetinjskom koncertu (jer gdje bi drugo kralj nastupio, u Titogradu?), popularni Presley ne otpjeva *Suspicious minds*. Jednostavno, nije vrijeme za sumnju, prva petoljetka evropskog Sporazuma je počela. Stoga, nije poželjno ni da verzirana prestonička publika čuje *Separate ways*, s obzirom da je regionalna saradnja glavna caka po *Jan de Hop Sheferu*.

A regionalna saradnja sa svim zagrebačko – podgoričkim šmrktanjem postaje paranoidni zicer za svakog iole naklonjenog teoriji zavjere. Da li je moguće da se u jednoj nedjelji tek tako, slučajno, desetak odraslih (i to još uglednika) izridaju each other na revere – što u Zagrebu, što u Podgorici.

To bi trebalo da je dobar znak ako je neko odlučio da Crna Gora na repu naprednog susjeda kreće ka civilizovanom svijetu... ("Valjda su i Crnogorci shvatili da jedini put u Evropu vodi preko Zagreba", Dnevnik TV NOVA, 20. februara)

Stoga, Vujanovićevu udvorištvo bi trebalo gledati u duhu evropskih integracija. On, po labavoj logici nacionalnog mita, topovska zrna iz Konavla pretvara u slova Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Čovjek se žrtvuje. Veliki je predsjednik.

Marović i Đukanović mogu da odahnu, njihovo političko sazrijevanje u ratnom okruženju našlo je iskupa u benignom osmijehu skru-

šenog Filipa. Predsjednik ima iskustva, još kada je kao advokat zastupao **Momira Bulatovića**, pokazao je raskošan talenat. Šteta što i predsjednik nije u pregovaračkom timu sa Evropskom komisijom, da klekne kao **Vili Brant** i zaveže pertlu nekom predsjedniku briselskog pododbora. Zato smo ga izabrali, mi koji smo bezglavo jurišali na zidine drevne Raguze ne slušajući mirotočive vapaje Marovića i Đukanovića koji su, rizikujući vlastitu bezbjednost, bili i ostali zakleti protivnici tog suludog pohoda.

Potpuno razumijem gospodina **Stijepovića** što pljuje pred Skupštinom... Čovjeku se prosto smuči na sve. Umjesto da iskoristimo šansu, podvučemo crtú (kokaina) i parafiramo prošlost, ljudi se još bave devedesetim godinama koje, hronološki (a tek politički!), sve više pripadaju prošlom milenijumu.

Ako je u pitanju društvo koje se sa vlastitim zločinima kreće obra-

čunavati na nivou diplomatskih metafora, ludilo se ne zadrža samo na političkom nivou, širi se i na ekonomiju. Govorimo o kapitalizmu u njegovoj najružnijoj pojavi: ispostavi se da je krv na posljeku isplativ biznis, a javna riječ svedena na bolje ili slabije plaćeni PR.

Ambijent kao stvoren da se malo dremne uz album *Disintegration*, velike ostrvske grupe ljevkovitog imena. *European disintegration*, bilo bi idealno naslovno rješenje za LP nekog ovdašnjeg bend-a, da se malo zakuva taj diskurs, da šampanjac ne udari u glavu – i da sve numere budu otpjevane na makedonskom.

To bi bilo lijepo, kao i da "Varvari" umjesto što kamenuju homoseksualce, stopiraju barem nekoliko podgoričkih limuzina što koštaju koliko i otvaranje manjeg fakulteta na primorju.

E, to bi bilo lijepo, skoro kao pobjeda Crne Gore protiv Mađarske. To me podsjeti da je mađarski ambasador prije nekoliko dana rekao kako će Crna Gora sigurno da pobijedi. Dakle, nije samo ovdašnji predsjednik licemjeran kada priča sa stranim novinarima...

Ergo, ne treba biti previše kritički nastrojen. Treba čitati sve te silne evropske propise i procedure... Ali avaj, to je tako dosadno štivo! Zato na povjerenje **Gordani Đurović** i njenom timu da dobro vode administrativne poslove.

Oči okrenuti prema unutrašnjem neprijatelju, jer drugog više nema. Ko je peta kolona u prvoj petoljetki, that is the question!

Autor je novinar dnevnog lista "Vijesti".

ŠTO SLIJEDI NAKON PARAFIRANJA SPORAZUMA O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU (SSP)

Primjena tek od jeseni

Codinu i po od početka pregovora i tri Gipo mjeseca od završetka tehničkih pregovora sa predstavnicima Evropske komisije (EK), Crna Gora je 15. marta parafirala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) sa Evropskom unijom.

Prvi ugovorni odnos Crne Gore i EU, koji faktički označava početak formalne pripreme Crne Gore da postane članica EU, sada čeka prevođenje na sve zvanične jezike EU. Iz Vlade Crne Gore najavljuju da bi to moglo biti obavljeno za par mjeseci i da bi do kraja juna, prije isteka predsjedavanja Njemačke Unijom, SSP mogao biti i potpisana.

Po proceduri, poslije prevođenja EK će predložiti Savjetu ministara EU da prihvati Sporazum sa Crnom Gorom. Ako se ne pokažu tačnim nezvanične najave da bi pojedine članice EU to mogle blokirati kako bi Crna Gora sačekala Srbiju i BiH, kao što je bilo slučaj sa pristupanjem u NATO program Partnerstvo za mir, premijer Željko Šturanović i evropski komesar za proširenje Olli Rehn za nešto više od dva mjeseca bi mogli potpisati SSP u Briselu.

Poslije potpisivanja, Skupština Republike Crne Gore i Evropski parlament (EP) potvrđuju SSP, nakon čega isti ide na ratifikaciju u parlamente svih država članica EU.

Kako ratifikacija SSP može trajati godinama (Makedonija je čekala tri, a Hrvatska čak četiri godine), njemu prethodi Privremeni sporazum.

Svrha Privremenog sporazuma je da odmah stupe na snagu odredbe SSP-a o trgovini između EU i Crne Gore koje čine 80% Sporazuma. Privremeni sporazum stupa na snagu odmah nakon što EP i crnogorska Skupština potvrde SSP, što će se vjerovalno desiti sredinom ove godine.

Da je put od parafiranja SSP-a do njegovog stupanja na snagu dug, najilustrativniji je primjer Hrvatske. Ta država je u martu 2001. godine parafirala SSP, a u oktobru potpisala SSP i Privremeni sporazum. EP i Sabor Hrvatske u decembru te godine potvrdili su SPP. Privremeni sporazum sa Hrvatskom počeo je da se primjenjuje u januaru 2002. godine. Austrija i Irska u svojim parlamentima prve su ratifikovale SSP sa Hrvatskom u februaru, odnosno aprili 2002. godine.

Parlamenti Italije, Holandije i Velike

Sa parafiranjem Sporazuma

Britanije posljednji su ratifikovali SSP sa Hrvatskom u periodu od marta do oktobra do 2004. godine. Osnovni razlog za odlaganje bila je nesaranđna zvaničnog Zagreba sa Haškim tribunalom. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju Hrvatske sa EU stupio je na snagu u februaru 2005. godine.

U međuvremenu, u februaru 2003. godine, hrvatska vlada podnijela je zahtjev za članstvo u EU. Status kandidata dobila je nakon 16 mjeseci, u junu 2004. godine. Pristupni pregovori između Hrvatske i EU otvoreni su u oktobru 2005. godine.

Suština SSP je trgovina, koja čini 80% Sporazuma: EU ukida carine za crnogorsku robu koja ispunjava njene standarde, s tim što za pojedine robe, na primjer juneće meso, vino... postoje odredene kvote za izvoz, dok Crna Gora postepeno, u roku koji je obično od tri do pet godina, ukida carine za robu iz EU. Crna Gora to radi na odloženi rok da bi u međuvremenu njeni privredni unaprijedili svoju tehnologiju i mogli da se na domaćem tržištu takmiče sa proizvođačima iz EU.

Pored toga što su SSP-om utvrđeni rokovi u kojima Crna Gora treba da uspostavi zonu slobodne trgovine sa EU (pet godina), predviđeni su oni koji se tiču reforme i primjene zakonodavstva u malteno svim oblastima u skladu sa propisima EU – od ekologije i saobraćaja do zaštite potrošača. SSP-om se utvrđuje saradnja Crne Gore i EU i u oblastima zajedničke spoljne i bezbjednosne politike,

kao i pravosuđa i unutrašnjih poslova.

Cilj SSP-a je da Crna Gora vremenom postane politički, ekonomski i zakonodavno pripremljena za sticanje statusa pridruženog člana EU.

"Sporazum će donijeti konkretne koristi Crnoj Gori i njenim građanima, često on znači više trgovine sa EU i, samim tim, otvaranje više radnih mjesta i bolje mogućnosti za ukupan razvoj Crne Gore", bile su riječi Olli Rehna, prilikom posjete Podgorici 15. marta.

Rehn je rekao da žali što je EU ponekad "komplikovana politička životinja", ali da se crnogorski pregovarački tim pokazao sposoban da savlada složene procedure.

"Želim da zaključim izrekom koja potiče iz jedne države članice EU, to jest Finske: dobro napravljen plan, već je pola obavljenog posla", izjavio je Rehn, pošto mu je Šturanović uročio verziju nacionalnog plana za primjenu Sporazuma.

Kako je najavio premijer Šturanović, glavni uslov napretka je udruživanje svih unutrašnjih snaga u Crnoj Gori.

"To je ključ kvalitetne integracije svake zemlje, pa tako i Crne Gore, i u tom smislu želio bih i ovom prilikom da potenciram snažnu podršku procesu evropskih integracija koje izražavaju sve političke partije u Crnoj Gori, ali i sindikat, poslovna udruženja, civilno društvo, što Vlada ohrabruje i podržava", rekao je Šturanović.

N. RUDOVIĆ

RON VAN DARTEL, AMBASADOR HOLANDIJE U CRNOJ GORI

Do pravne države ćete lakše stići preko EU

Obećali smo vašoj zemlji da će postati članica EU u momentu kada ispunite sve uslove. Ako budete spremni da postanete članica EU, mi ćemo se držati naših obećanja, ocijenio je za *EIC Bilten* Ron Van Dertel, nerezidentni ambasador Holandije u Crnoj Gori.

Van Dertel je početkom marta posjetio Podgoricu i najavio da će Holandija, jedna od šest zemalja osnivača Evropske unije, 24. aprila po prvi put i u Crnoj Gori obilježiti Dan državnosti.

"Jasno je da nema alternativne za Crnu Goru osim da postane članica EU. Kada, to je drugo pitanje. Kada pogledate mapu, vi ste dio Evrope; vi pripadate Evropi, ali čak i da ne budete članica, morate da uradite mnogo posla da stvorite funkcionalnu demokratsku državu vladavine prava koja je sposobna da obezbijedi posao svojim građanima i dobre uslove života. To možete da uradite sami, ali je to mnogo komplikovanije nego kada biste to radili u okviru EU", kazao je Van Dertel.

On je napomenuo da Evropska unija Crnoj Gori može dati model, a to je *acquis communautaire* (propisi EU), podršku...

"Već ste uveli euro, ali to je samo mali dio EU. Ako želite funkcionalnu državu i ako želite da dobijate impulse od drugih djelova EU, treba da postanete članica. Čekanje nije dobro. Vi ste nova nezavisna država, vi morate da razvijate svoju državu i institucije, ekonomiju, a to ne možete čekati. Ako čekate, drugi rade i idu naprijed. I što ćete time dobiti? Čekali ste toliko dugo da postanete nezavisna država, zašto biste opet čekali?", istakao je Van Dertel.

Povodom ocjena da je Crna

foto VJESTI

Ron Van Dertel

Gora mala država i da je nejasno što dobija od članstva u EU, holandski ambasador je preporučio poređenje sa Holandijom.

"Pogledajte Holandiju. I mi smo veoma mala država po teritoriji, ali ako pogledate naš nacionalni dohodak, našu trgovinu, mi smo treća zemlja u svijetu po izvozu poljoprivrednih proizvoda. što vama donosi da ograničite svoje mogućnosti u pogledu tržišta na populaciju koju imate? Naravno, morate se da pripremite, ali što duže čekate, to neće stvari učiniti jednostavnijim. Politički sistem sada ima odgovornost da razvije zemlju, da kreira posao za ljude... Pogledajte što je EU donijela svojim članicama, pogledajte razliku između zemalja bivše Jugoslavije i zemalja centralne Evrope koje su ranije ušle u EU. Zato mislim da nije dobra ideja da čekate", rekao je Van Dertel.

On je najavio da su planovi Holandije da, prije svega, pomogne da Crna Gora postane novi, funkcionalan partner u Evropi.

"Pokušavamo da nađemo prior-

itete gdje mi možemo igrati ulogu. Prvi prioritet je sektor odbrane, drugi je sudstvo koje pratimo preko OEBS-a, treći je koordinacija evropskih poslova koju podržavamo preko UNDP-a i četvrti su finansije – mi ćemo predstavljati vašu zemlju u MMF-u i Svjetskoj banci", kazao je Van Dertel.

Van Dertel je najavio početak realizacije programa podrške Ministarstvu odbrane Crne Gore. Projekat je vrijedan 620.000 eura.

"Pošto će Crna Gora u NATO programu Partnerstvo za mir (PZM) imati svoju ulogu, mi sada podržavamo Ministarstvo odbrane da se organizuje i pripremi za to. Naš program podrške predviđa davanje savjeta u pogledu organizacije funkcionalne armije i ministarstva kako bi adekvatno učestvovali u Partnerstvu za mir", istakao je Van Dertel.

On je objasnio da će to raditi dvojica veoma iskusnih savjetnika međunarodnog Instituta Jefferson koji su državljeni SAD-a.

"Oni će raditi u Crnoj Gori dvije godine, a već su bili savjetnici u drugim državama koje su bile u istom procesu. Oni će davati savjete i u vezi sa strateškim planiranjem, objašnjavati što znači biti aktivan u okviru NATO-a. Prvi korak je stvaranje radnih planova. Na primjer, biće mnogo podrške i iz drugih zemalja, a mi ćemo savjetovati ministarstvo kako da koordinira sve to na pravi način. Sve to košta ukupno 620.000 eura. To je veliki novac, ali mi smatramo da je vojska vitalni dio društva i crnogorskog sistema i vidimo je kao jedan od stubova naše saradnje", poručio je Van Dertel.

N.R.

PREDNOSTI I MANE PUTA KA EVROPSKIM I ATLANTSkim INTEGRACIJAMA

by Ivan Jovetić

Integracije – sasvim sigurno jedna od najčešće korišćenih riječi u Crnoj Gori u proteklih nekoliko godina. A sve češća upotreba ovog pojma nas tek očekuje. Interesantno će biti vidjeti polarizaciju današnjih apsolutnih integracionista kada shvatimo što nas zaista očekuje u Evropskoj uniji i da osim "privilegija" tu ima i dosta napornog posla i obaveza koje imaju svoju cijenu. Euroskepticizam će uzeti maha u Crnoj Gori.

Da li to sada znači da trebamo već na samom startu odustati od utakmice koja se zove evropske integracije? Naravno da ne. No, na samom početku moramo shvatiti ko nam je protivnik u toj utakmici. Zasigurno to nijesu ni EU ni ostale države potencijalni kandidati za članstvo, već smo to mi sami sebi. Moramo shvatiti da proces integracija nije radi procesa integracija, već radi nas samih, te da se moramo ponašati kao da integracija i nema. Sopstvenim naporima moramo graditi prosperitetno društvo bez obzira na dinamiku, ishod integracija i sudbinu EU.

Vjerovatno ste zastali kod ovog *sudbinu* i izrazili čuđenje da uopšte neko razmišlja o tome. Ipak, EU ima svoju svrhu postojanja, ali se nikako ne smije zaboraviti da ona ima i duboke podjele i nesređeno unutrašnje tržište. I da nije od Boga data tvorevina.

No, uprkos mogućim "mračnim"

Euroskepticizam će u Crnoj Gori uzeti maha

ishodima, vjerovatno je da ćemo dočekati da i mi budemo dio porodice evropskih naroda, država i, zašto da ne, pojedinaca. Pogrešan je pristup doživljavati integracije kao lijek za sve naše probleme. Upravo je suprotno, mi smo sami sebi lijek, a sve ostalo su samo mehanizmi ili, ako hoćete, načini doziranja samog lijeka. Ne trebamo razmišljati u pravcu "EU bez alternative" jer takav način razmišljanja budi neke negativne asocijacije, a ja kao ekonomista vjerujem da alternative uvijek postoje. Pitanje je njihove dostupnosti i cijene. Svakako, ovo se odnosi i na "NATO sa alternativom". Izvjesno je da su evropske i atlantske integracije kompatibilni procesi koji često prethode jedan drugom.

Pristalica sam integracija, ali sam i

pomalo skeptičan u odnosu na ono što se danas događa u Uniji i što nas "očekuje", ili je uvijek "krivica" u ugлу posmatranja. Moguće je da je razlog to što integracije doživljavam više kao ekonomsko nego političko pitanje, iako ni ovo drugo nije zanemarljivo. Naprotiv.

Kada god se govori o nekom cilju, putu ili projektu, treba imati na umu koje su tu koristi za vas i što je to što vi sami možete ponuditi kako bi ukupne koristi bile veće. I EU i NATO imaju svoje ciljeve – integracija novih država članica, i to je sasvim legitimno. Međutim, i mi imamo sopstvene ciljeve koji se možda i razlikuju, a upravo iz tog razloga moramo istrajati na putu njihove realizacije. Moramo definisati sopstveni interes i ne

UNIJA ŽELI KALUP, A NE KONKURENCIJU

Da li Crna Gora treba da ide ka NATO-u ili treba da bude demilitarizovana pitanje je na koje će odgovor dati njeni građani. Ono što treba biti zajedničko svim sudionicima integracionih procesa jeste da objasne razloge, alternative i cijene tih alternativa. Uopštena pozivanja na posebne slučajevе poput Švajcarske, Norveške ili Islanda, nijesu konstruktivan doprinos. Komparativna analiza vremenske distance, vojno-političkih odnosa i samih specifičnosti pojedinih država odgovarajući su doprinos izboru pravog puta. Važno je i da svi zajedno odgovorimo da li Crna Gora (bez pretenzija umišljene istorijske veličine) može ostati van kolektivnog (EU) i posebno van globalnog (NATO) sistema bezbjednosti, kao i da li se može i treba odupirati fenomenu zvanom globalizacija.

Priča o integracijama je priča o globalizaciji, o povećanju izbora, o jačanju šansi za povećanje kvaliteta života... Globalizacija je vezana i za specifičnosti, odnosno uspjeh različitih "proizvoda". To će i biti prva prepreka integraciji u EU jer, ekonomski posmatrano, Unija želi kalup i podstiče harmonizaciju, a ne konkurenčiju. Nama je potreban balans integracije i sopstvenih konkurentskih prednosti, jer mi ne želimo valjda u EU zbog Brisela, nego zbog sebe. Možda evropskim političarima to i smeta. Borba za "sebe" biće veoma teška, ali će njeni plodovi biti slatki. EU će svim silama nametati svoja najrigidnija rješenja, a na nama je da pokušamo primijeniti ona najfleksibilnija.

dozvoliti bilo kome da nas (ponovo) uči o našim interesima i o načinima kako da dođemo do kvalitetnijeg života i prosperitetnijeg društva.

Mišljenja sam da su osnovne (zajedničke) koristi euroatlantskih integracija upravo u samom posebnom karakteru EU i NATO-a. Koristi se mogu podijeliti u dvije grupe – političke i ekonomske.

Prije svega, političke koristi se ogledaju u nadnacionalnosti koja je svojstvena Uniji, bilo da je riječ o nadnacionalnosti u odlučivanju, bilo o normativnoj nadnacionalnosti. Jedna predstavlja prenos nadležnosti sa

države članice, dok druga obuhvata obavezujuće odluke Suda pravde, ali i nadređenost komunitarnog prava nacionalnim pravima. Zahvaljujući nadnacionalnosti, ali i širem političkom tržištu i shodno tome povećanju transparentnosti, integracije, kako to prim-

jeće profesor **Mojmir Mrak**, "...smanjuju manevarski prostor za gluposti političara". Bilo da je grubo ili ne, ovo jednostavno upućuje na promjenu uloge politike i na jačanje kontrolnih mehanizama kako nacionalnih i evropskih institucija, tako i tržista i civilnog društva. Pritisak jačanja institucija se povećava unutar Unije.

Upravo institucionalni okvir može biti i crnogorska konkurenčna prednost u EU. U okviru političkih koristi, možemo dodati i prevenciju eventualnih budućih sukoba na Balkanu koji po nekoj logici "gore" svakih 50 godina. Valjalo bi i ovdje primijeniti integracionu logiku Francuske i Njemačke u godinama nakon Drugog svjetskog rata. Isthod je prilično poznat.

Ekonomski koristi euroatlantskih integracija ogledaju se u pristupu najvećem jedinstvenom tržištu na svijetu (približno 500 miliona stanovnika), učenju od jake konkurenčije na istom, mogućnostima transfera know-how i priliva kapitala putem stranih direktnih investicija (FDI) i efikasnoj razmjeni roba i usluga. Bezbjednosnu komponentu integracija mnogi doživljavaju kao posebnu korist. Ipak, ja spadam u one koji u njoj vide i ekonomske posljedice.

Iako i sama EU nastoji da jača svoju bezbjednosnu ulogu, ovdje prije svega mislim na NATO i uključivanje u tu organizaciju. Ekonomski efekti bezbjednosnog aspekta se najbolje ogledaju u reakciji tržista kapitala nakon poziva Crnoj Gori da se priključi Partnerstvu za mir: rast ukupnog prometa i sva tri indeksa potvrdili su korelaciju sigurnosti i ekonomije.

Autor je polaznik II generacije Škole evropskih integracija i stručnjak Instituta za strateške studije i prognoze (ISSP).

PREDNOST TREBA STICATI POVOLJNIM AMBIJENTOM ZA BIZNIS

Stalna primjedba se odnosi i na to da crnogorska privreda trenutno nije konkurentna na evropskom tržištu. I to je istina u čijem temelju su dvije zablude. Prvo, nema crnogorske privrede jer su kompanije privatne (ili će to biti) i one jesu ili nijesu konkurentne. Drugo, osnov konkurenčkih prednosti kompanija u vremenu globalizacije čine konkurenčke prednosti država u kojima imaju sjedište. Upravo na temelju konkurenčkih prednosti, Crna Gora i kompanije iz naše države mogu biti konkurentne i na svjetskom tržištu. Osnov te konkurenčnosti se ogleda u individualizaciji društva, jačanju institucija i vladavine prava i stvaranje povoljnog biznis ambijenta. Individualizacija društva zahtijeva kako promjenu svijesti, tako i kreiranje najvišeg zakonskog akta – Ustava i to na način da podstiče individualizaciju. Integracija potpomaže jačanje institucija i vladavine prava, ali se najvažniji i najefikasniji potezi moraju ostvariti sopstvenim snagama. Povoljan biznis ambijent se stvara, prije svega, mehanizmom smanjenja troškova koje sam institucionalni okvir uvodi, a to se prvenstveno odnosi na cijenu ulaska/izlaska iz biznisa, kao i na fiskalnu politiku.

Liberalna fiskalna politika koja je zasnovana na principu kvaliteta usluga, uz dominaciju fiskalnog federalizma, ključni je osnov razvoja konkurenčke prednosti države. Fiskalni federalizam (među opština danas ili među državama članicama EU sjutra) je podsticajni mehanizam u cilju rasta kvaliteta života građana. Upravo to i smeta Uniji koja se zalaže za fiskalnu harmonizaciju jer danas nema konkurenčije između malih i velikih, nego između brzih i sporih. Činjenica je da se mali brže adaptiraju i valjda će konačno naša "veličina" postati naša osnovna konkurenčka prednost.

ŠTO DONOSI eSEE INICIJATIVA – INICIJATIVA ZA RAZVOJ INFORMACIONOG DRUŠTVA U JUGOISTOČNOJ EVROPI, PAKTA ZA STABILNOST JUGOISTOČNE EVROPE

Piše: Prof. dr Marijana
Vidas-Bubanja

Ucilju razvoja informacionog društva i korišćenja svih mogućnosti i prednosti koje nudi moderna informatička tehnologija, zemlje jugoistočne Evrope (JIE) preduzele su aktivnosti na regionalnom nivou u okviru eSEE inicijative (Electronic SouthEast Europe Initiative – Inicijativa za razvoj informacionog društva u jugoistočnoj Evropi) Pakta za stabilnost jugoistočne Evrope.

Cilj eSEE Inicijative je da, pružanjem podrške zemljama u regionu razvije informaciono društvo, pomogne integraciju zemalja JIE u globalnu ekonomiju zasnovanu na znanju. Program uključuje sistematsko ocjenjivanje napretka, razmjenu pozitivnih iskustava i transfer znanja. Jedan od ciljeva Inicijative je i da promoviše stvaranje adekvatnog institucionalnog okruženja za izgradnju informacionog društva za sve, u saglasnosti sa politikama EU, posebno se usredsređujući na koordinaciju i pomoć u realizaciji projekata primjene informacione i komunikacione tehnologije u oblastima poslovanja, uprave i obrazovanja.

Na konferenciji Telekomunikacije za razvoj, održanoj 29. oktobra 2002. u Beogradu, zemlje JIE (Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Makedonija, Moldavija, Crna Gora i

Put za integraciju zemalja JIE u globalnu ekonomiju

Srbija), potpisale su i usvojile međunarodni sporazum "Agenda o razvoju informacionog društva u jugoistočnoj Evropi", kao osnovni dokument o razvoju IT u regionu. Ovaj Sporazum je u skladu sa dokumentima "eEurope 2002", "Akcionim Planom eEurope 2005", kao i sa "eEurope+ – planom država kandidata" i predstavlja potvrdu posvećenosti zemalja JIE razvoju informacionog društva u svojim ekonomijama po evropskim modelima i standardima. On predstavlja i iskazanu spremnost ovih država da budu u toku sa evropskim IT razvojnim procesima. Sporazum je potvrđen na sastanku Procesa saradnje u jugoistočnoj Evropi (South East Europe Cooperation Process – SEECP), marta 2003.

Na osnovu ciljeva iz eSEE agende,

zemlje JIE se obavezuju da preduzmu konkretnе korake u pravcu:

- usvajanja politika i strategija informacionog društva,
- usvajanja i primjene pravnog okvira informacionog društva prema pravilima koja proističu iz zajedničke pravne tekovine zemalja EU (Acquis Communautaire),
- uspostavljanja regionalne saradnje i nacionalnih mehanizama za primjenu,
- promocije informacionog društva za razvoj.

Očekuje se da Agenda za razvoj informacionog društva u JIE pridobije veću političku podršku u regionu, najprije u samim zemljama potpisnicama, a nakon toga i u EU.

Na Regionalnoj konferenciji o informacionom društву (održanoj u

REGIONALNI PROJEKTI ZA NOVAC IZ FONDOVA EU

Okvir saradnje među zemljama učesnicama u bSEE inicijativi obuhvata sljedeće oblasti vezane za broadband:

1. Uspostavljanje organizacionih i regulatornih okvira i ciljeva u skladu sa direktivama Evropske unije i globalnim standardima;
2. Agregacija potražnje koja bi vodila ka razvoju broadband-a;
3. Evaluacija broadband tehnologije i međunarodnih pozitivnih iskustava;
4. Razvoj sposobnosti kroz razmjenu programa i zajednički organizovanih konferencijskih radionica, treninga i seminara na polju broadband tehnologija i usluga;
5. Podsticanje planiranih aktivnosti u vezi sa investicijama u broadband koje bi doprinijele izgradnji javne svijesti i interesovanja za projekte, a pomogle bi malim i srednjim preduzećima da se uključe u tu vrstu aktivnosti;
6. Uzimanje u obzir neuspjeha na tržištu koji su izvan dometa politike;
7. Podsticanje privatnog sektora za razvoj broadbanda, posebno u ruralnim i udaljenim oblastima;
8. Monitoring napretka i kreiranje blagovremenih izvještaja;
9. Kreiranje usaglašenih regionalnih projekata koji bi privukli investicije iz fondova Evropske unije i drugih raspoloživih izvora.

Solunu od 30. juna do 1. jula 2005.), ministri zemalja JIE su ocijenili napredak postignut u okviru eSEE inicijative Pakta stabilnosti i razmotrili dalji proces transformacije eSEE Agende u zajednički plan za razvoj informacionog društva u regionu, što bi predstavljalo preuslov za širu integraciju regiona JIE u evropske tehnološke i razvojne tokove.

Uviđajući složenost određenih planova sadržanih u eSEE Agendi, zemlje regiona su se složile da produže rok primjene i odredile jun 2006. kao krajnji rok za ispunjavanje svih preuzetih obaveza iz Agende.

Ističući neophodnost uskladištanja eSEE Agende sa novim ciljevima

postavljenim strategijom Evropske komisije za razvoj Evropskog informacionog društva i2010 i zaključcima Svjetskog samita o informacionom društvu, te uzimajući u obzir trenutno stanje i prioritete na regionalnom i nacionalnom nivou, zemlje JIE su osnovale Radnu Grupu unutar eSEE Inicijative. Njen zadatak je da pripremi prijedlog eSEE Agende+ i da ga podnese na usvajanje Konferenciji ministara JIE o informacionom društvu koja je zakazana za ljeto 2007.

Unutar eSEE Agende+, prioriteti definisani evropskom i2010 strategijom o politikama razvoja informacionog društva su preformulisani u skladu sa specifičnim prioritetima regiona. To su:

- Dalji razvoj Zajedničkog Informacionog prostora JIE koji promoviše otvoreno i konkurentno tržište za informaciono društvo i medije, i približava ga zajedničkom Evropskom informacionom prostoru u smislu interoperabilnosti;
- Jačanje inovacija i investicija u ICT razvoj i obrazovanje, paralelno sa razvojem privatnog sektora, a u cilju podsticanja ekonomskog rasta i otvaranja novih radnih mjesta;
- Postizanje inkluzivnog informacionog društva koje je otvoreno za sve, i koje podstiče rast i otvaranje novih radnih mjesta u skladu sa prioritetima održivog razvoja,
- Unapređenje javnih usluga i poboljšanje životnog standarda.

Konferencija ministara koja je održana u Grčkoj bila je i prilika da zemlje JIE (zajedno sa Grčkom i Rumunijom) potpišu Memorandum o razumijevanju za pokretanje Broadband Inicijative u JIE – bSEE Inicijativa (Broadbend South East Europe Initiative).

Cljučne prepostavke na kojoj se temelji bSEE inicijativa su sljedeće:

- Potreba da se promovišu integralne veze u sektoru elektronskih komunikacija među državama regiona kako bi se izjednačile mogućnosti i sposobnosti članica;
- Zajednički interes unapređivanja rasta investicija, pokretanje zajedničkih poduhvata, zajedničkih inicijativa, tehnološkog razvoja i razvoj tržišta u sektoru elektronskih komunikacija.

Kao glavni cilj bSEE inicijative, ističe se razvoj zajedničkog regionalnog broadband tržišta koje je u potpunosti povezano sa evropskim i globalnim mrežama i primjena programa saradnje u oblastima tehnologije i industrije, a sve u cilju jačanja poslovnih partnerstava između zemalja regiona jugoistočne Evrope.

Autorka je predsjedavajuća Inicijative za razvoj informacionog društva u jugoistočnoj Evropi (eSEE – Electronic South East Europe Initiative) Pakta za stabilnost jugoistočne Evrope.

PODRŠKA UVODENJU ELEKTRONSKЕ VLADE

Osim eSEE Agende+ i organizacije druge Ministarske konferencije u Sarajevu na ljetu 2007, ostali prioriteti eSEE Inicijative za 2007. su:

– ICT Forum privatnog sektora (koji djeluje u okviru Poslovnog savjeta Pakta stabilnosti) – organizacije vodećih preduzetnika iz regiona i iz ključnih zemalja ulagača, čiji je cilj da se unaprijedi saradnja između vlada zemalja regiona i privatnog sektora na polju ICT.

– "eGovernment Center" – zajednički projekat javnog i privatnog sektora u izgradnji efektivne platforme za podršku razvoja i primjene nacionalnih (i regionalnih) projekata elektronske javne uprave u jugoistočnoj Evropi. Time bi se omogućio transfer iskustava i uspješnih poduhvata iz zemalja članica EU ka zemljama regiona.

Primjena eSEE Agende, dopunjena eSEE Agenda+ i druge slične aktivnosti unutar eSEE i bSEE Inicijative, doprinoće ostvarivanju značajnih rezultata u zemljama JIE:

- Jačanje promocije i koordinacije zajedničkih interesa za razvoj informacionog društva;
- Usklađivanje i sinhronizacija aktivnosti i ograničenih resursa za razvoj informacijske tehnologije;
- Stimulacija inovacija i iskorišćavanje tehnoloških potencijala elektronskog poslovanja;
- Promocija i uspostavljanje poslovne mreže kompanija IT u regionu JIE;
- Stvaranje integralne centralne baze podataka o IT resursima na nacionalnom i regionalnom nivou;
- Razvoj partnerstva sa javnim sektorom i univerzitetima u cilju realizacije projekata od interesa za zemlje regiona i region uopšte;
- Promocija i privlačenje investicija za modernizaciju IT bez obzira na industriju/sektor;
- Organizacija i uvođenje usluga poput e-trgovine, e-bankarstva, e-turizma, e-agrobiznisa;
- Otvaranje inicijativa za razvoj ljudskih resursa;
- Zajedničko suprotstavljanje snažnoj konkurenciji na zapadnim tržištima;
- Zajednički marketing projekti koji bi omogućili kompanijama iz JIE da nađu poslovne partnere u zapadnoj Evropi.

KAKO OBEZBIJEDITI CRNOGORSKIM DRŽAVLJANIMA SLOBODU KRETANJA NA TERITORIJI EVROPSKE UNIJE

Piše: Maja Vujašković

Sva istraživanja javnog mnjenja pokazuju da se članstvo u Evropskoj uniji kod stanovništva zemalja koje imaju aspiracije u tom smislu, najprije percipira kao siguran recept za bolji životni standard i garancija za veću slobodu kretanja ljudi. Ni Crna Gora nije izuzetak u tom pogledu. I dok se bolji životni standard postiže ekonomskim reformama i poboljšanjem ekonomskih performansi te zemlje putem uključivanja na jedinstveno tržiste, sloboda kretanja ljudi bila je i ostala prilično osjetljivo pitanje za Evropsku uniju.

Često se zaboravlja da je jedan od osnovnih postulata jedinstvenog tržista bilo i ostvarenje četiri vida slobode: slobode kretanja kapitala, roba, usluga i ljudi. Sloboda kretanja kapitala i roba ostvarena je u svom punom smislu u prethodnim decenijama, sloboda kretanja usluga se kreće u tom pravcu. Što se tiče slobode kretanja ljudi, mora se priznati da se radi o jednoj prilično specifičnoj oblasti koja je pod stalnom, budnom pažnjom javnosti. Ovo pitanje je naročito kontroverzno jer je povezano sa nekim, u današnje vrijeme izuzetno osjetljivim pitanjima.

Prvo do bijele Schengen liste

vim pitanjima.

Svakako da je prvo od tih pitanja pitanje straha od nekontrolisane migracije radne snage u prosperitetne zemlje zapadne Evrope, naročito u one sa visokim stepenom socijalne zaštite. Sljedeća su pitanja terorizma i organizovanog kriminala koja danas postaju globalni problem. Iz tih razloga se jako insistira na ispunjenju standarda koji će obezbijediti sigurnost i neporočnost granica, čak i u ranoj fazi procesa pridruživanja Uniji. Tako se već u prvom Evropskom partnerstvu za Crnu Goru traži da ispuni određene zadatke u oblasti viza, kontrole granica, azila i migracija. Od Crne Gore se konkretno traži da razvije institucionalne kapacitete u vezi sa viznom politikom i da ih uskladi sa

zakonodavstvom Evropske unije, da poboljša integriranu kontrolu graniča, da usvoji Zakon o azilu i obezbijedi postojanje prihvatnih centara za izbjeglice i one koji traže azil. Bliski navedenim su i zahtjevi za poboljšanje standarda u oblasti carinske kontrole i carinskih prelaza.

Ova oblast je značajna jer direktno utiče i na slobodu kretanja roba na jedinstvenom tržištu. Ilustracije radi, u Evropskoj uniji je standard da roba sa jednog na drugi kraj Unije stiže za 12 do 14 sati, što je daleko od situacije na našim granicama. Neko se može zapitati zašto je za Uniju ovo važno pitanje? Odgovor je prost – granice Crne Gore jednog dana postaće granice Unije i moramo biti sposobni da sprovodimo relevantne politike Unije uz poštovanje standarda koji

ZAJEDNIČKA BORBA PROTIV PREKOGRANIČNOG KRIMINALA

Danas su sve stare zemlje Evropske unije, osim Velike Britanije i Irske, članice Schengen zone, a od ostalih evropskih zemalja pristupile su joj i Norveška i Island. Važno je napomenuti da zemlje centralne i istočne Evrope nijesu imale na raspolaganju opt-out mogućnost koju su iskoristile Velika Britanija i Irska. Naime, one su bile obavezne da u što većoj mjeri primjenjuju Schengen acquis i obezbijede sigurnost granica, iako im pristupanje Schengen zoni nije automatski obezbijedeno, već će se ta mogućnost razmatrati u narednom periodu.

Kriterijumi koje Schengen propisuje, a koje će i naša zemlja morati da ispuni brojni su i zahtijevaju stručnu i efikasnu administraciju i institucije koje će se baviti ovim pitanjima. Granične službe moraju imati pravnu osnovu za svoj rad. Ovlašćenja ovih službi treba regulisati pravnim aktima, naročito u oblasti sprječavanja prekograničnog kriminala, nelegalnih prelazaka granice ljudi i roba. Svi putnici moraju biti provjeravani u skladu sa principima koje propisuje Schengen. Neophodna je i saradnja među državama kako bi njihove prekogranične službe zajednički mogle da rade na kontroli prekograničnog kriminala. Potrebno je usvojiti i nacionalnu strategiju, ali i osnovati i instituciju/organ koji će se baviti tim pitanjem. Važan dio su i "odgovarajuće" putne isprave, što našoj državi ovih dana ne ide baš od ruke, a to je od posebnog značaja i u svjetlu pregovora o viznim olakšicama i readmisiji koji se vode sa Evropskom unijom.

se odnose na efikasnost i bezbjednost. Podsjetimo se činjenice da su, nakon pristupanja Uniji, zemlje centralne i istočne Evrope uvele vizni režim za naše građane, a to isto su uradile i Bugarska i Rumunija, iako ove zemlje nijesu uvele te mjere ni 90-tih godina kada su se naši građani mogli smatrati građanima mnogo nestabilnije države nego što je to danas slučaj.

Oblast spoljnih granica Unije uglavnom je definisana kroz Schengen *acquis*, te stoga smjernice za regulisanje ove oblasti treba tražiti u tom dijelu komunitarnog prava. Oblast Schengen-a je stvorena potpisivanjem "Schengenskog sporazuma" u Luksemburgu 1985. godine, a zemlje potpisnice su bile Francuska, Njemačka, Belgija, Luksemburg i Holandija, koje su željele da stvore oblast bez unutrašnjih granica. Ovaj Sporazum je rezultat debate koja se početkom

80-tih godina otvorila zbog preispitivanja dostignuća Evropske unije po pitanju ostvarivanja slobode kretanja ljudi. Podsjećanje radi, ova sloboda

je proklamovana već 50-tih godina prošlog vijeka. Schengen *acquis* se tokom godina širio kako bi odgovorio na savremene bezbjednosne izazove, kao što se širio i broj zemalja koje su pristupale Schengen sporazumu.

Ono što crnogorske građane najviše interesuje kada je sloboda kretanja ljudi u pitanju, je mogućnost da se izbjegnu komplikovane i skupe procedure dobijanja viza pri putovanjima. Ovo dodatno otežava činjenica da se još uvijek vize izvjesnog broja zemalja ne mogu dobiti na teritoriji Crne Gore. Mnogi od nas se skoro više ni ne sjećaju vremena kad su naši državljanini mogli slobodno da putuju. Crna Gora

se trenutno nalazi na "crnoj" Schengen listi, što znači da njeni državljanini moraju imati vize kako bi ušli na teritoriju Evropske unije. Prvi korak ka većoj slobodi kretanja predstavljaju vizne olakšice o kojima se trenutno pregovara. Naredni korak bi bio stavljanje Crne Gore na "bijelu" Schengen listu koja omogućava slobodan ulazak i kretanje na teritoriji zemalja potpisnica Schengena do ograničenog vremenskog perioda. Ne postoje neki striktno definisani kriterijumi koje treba zadovoljiti da bi zemlje Schengena odobrile ovaj povlašćen položaj, ali se uzima u obzir napredak u gore pomenutim oblastima, kao i odnos Unije sa trećom zemljom.

Autorka završava postdiplomske evropske studije na Fakultetu političkih nauka u Beogradu i saradnica je CGO-a. Pohađala je III generaciju Škole evropskih integracija.

POSLIJE BERLINSKOG, IZNIKAO JE NOVI ZID

Pomalo je začudujuće da ni poslije 50 godina postojanja Unija nije u puno mjeri liberalizovala jedno od fundamentalnih ljudskih prava – pravo na kretanje koje je za cilj proklamovano i u doba njenog stvaranja. Nekako se čini da je ulogu simbola podjele, koju je ranije imao Berlinski zid, danas preuzeo Schengen zid koji razdvaja Uniju od ostatka Evrope. Kao i za mnoge druge pogodnosti koje pruža Unija, i za slobodu kretanja se treba boriti dubokim i korijenitim reformama sistema. Parafiranje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom unijom dokaz je da smo na pravom putu.

Drugo pitanje je mogućnost zapošljenja u zemljama Evropske unije. Nažalost, tu ne treba imati prevelika očekivanja, makar ne u skoroj budućnosti. Državljanji zemalja centralne i istočne Evrope će na tu mogućnost čekati minimum sedam godina, izuzev za zapošljenje na teritoriji Velike Britanije i Irske. Stare članice Unije njeguju zaštitnički odnos prema svojim tržištima rada, a sa druge strane, mi bismo trebali ići u pravcu međusobnog priznavanja kvalifikacija i rješavanja brojnih sličnih pitanja.

Piše: Maja Simonović

Proširenje Evropske unije iz 2004. je najznačajnije i najveće proširenje Unije do sada. Ta godina predstavlja, u neku ruku, definitivan kraj podijeljene Evrope. Od deset novih članica, sedam je bilo pod komunističkim režimom. U toj grupi našla se i Slovenija, koja je simbolički "probila led" i otvorila vrata za ulazak u Uniju državama nekadašnje SFRJ, a Hrvatska i Makedonija su već na tom putu. Tada sam prvi put počela da razmišljam o Evropskoj uniji i o njenim prednostima i manama.

U januaru 2007, Evropskoj uniji su se pridružile Rumunija i Bugarska. U Bugarskoj sam slavila Novu godinu i zajedno sa njima ulazak u EU. I bilo me je sramota. Ja sam još sa zapadnog Balkana. Tog dana sam se pitala: U čemu je to Bugarska bolja od Crne Gore? Koje kriterijume je ona ispunila, a koje ne može Crna Gora? Iz moje perspektive, baš tog dana, Crna Gora je imala veće "pravo" da bude dio EU od Bugarske... Valjda zato što me je na granici dočekala gomila otpadaka? Ili, zbog toga što većina u Bugarskoj ne zna ili ne želi da priča engleski jezik? Ili, zbog onih silnih rupa na putevima do Sofije? Ili, zbog neljubaznosti carinika, policajaca, konobara?

Medutim, Crna Gora ne da nije bolja, nego je veoma slična Bugarskoj, makar u tom smislu. Takođe, Evropska unija se iz dana u dan razvija, a samim tim i njeni kriterijumi. A i od nas se traži više, s obzirom na našu istoriju i na mišljenje koje vlada o državama sa Balkana...Ipak, Crna Gora ne može ući u Uniju kao Grčka 1981, pa ni kao Rumunija i Bugarska ove godine... I zbog

Zašto želim da budem građanka Evrope?

toga sam, sada, vrlo srećna, jer znam da Crna Gora mora da dostigne neki nivo, da mora biti razvijena makar kao najslabije razvijena zemlja EU, da bi bila njen dio.

Na pitanje zašto želim da budem građanka Evrope, odgovoriću pitanjem: što znači biti građanka Evrope? Da li to znači da mogu slobodno da se krećem po svim evropskim zemljama, uključujući i onih 27 članica Unije? Da li to znači da ne moram da se sklanjam u "NON EU citizens" red? Da li to znači da mogu da uživam građanska prava, da sam slobodan? Da li to znači da slavim 9. maj, da ustajem na Betovenovu "Odu radosti"?

Između ostalog, znači i to. Valjda je nepostojanje granica jedan od važnijih razloga, naročito za nas mlade "evropskog opredjeljenja".

Većina naših građana jeste za ulazak Crne Gore u EU i to je put koji je ova zemlja izabrala. Svi smo, makar deklaratивno, za "evropski put Crne Gore", kako to lijepo kažu naši političari, kojima, uzgred rečeno, teško ide i da naprave razliku između Savjeta Evrope i Savjeta Evropske unije. Međutim, ni ostali građani Crne Gore nijesu sasvim upoznati sa tim što znači biti dio Unije. Mali je broj tzv. euroskeptika, koji su svakoj državi na ovom putu potrebeni radi upoznavanja građana sa tim što dobijaju, a što gube samim pridruživanjem.

Znam da Crna Gora ulaskom u Evropsku uniju ne može da izgubi. Ja sam jedna od onih koji vjeruju u prednost odrastanja, školovanja, življenja u EU. Za mene EU označava mir i stabilnost, sigurnost, slobodu. I to je ono što želim. želim da "evropeizam" zamijeni "balkanizam". želim da budem građanka Crne Gore i građanka Evrope, svijeta, a ne neko sa zapadnog Balkana. želim da Crna Gora bude zemlja u Evropskoj uniji, a ne samo "jedna državica blizu Italije".

U Crnoj Gori se neće odmah po ulasku u EU bolje živjeti, ali vjerujem da je to jedina alternativa i da je dosta nas svjesno da se poboljšanje desilo mnogim zemljama koje su ušle u Uniju. Naročito onim zemljama koje su bile pod komunističkim režimom.

Biti građanka Evrope daje, svakako,

veliki broj mogućnosti. Kao što sam već pomenula, i samo uklanjanje granica je dovoljno. Potom školovanje, zapošljenje, "ujedinjenost u različitostima"... Ulazak u Evropsku uniju je, po sebi, jedna jako privlačna ideja, naročito ako se uzmu u obzir činjenice da EU garantuje mir, stabilnost i demokratiju, ekonomski rast, slobodu u svim segmentima, s posebnim naglaskom na slobodu pristupa tržištima...

No, sve mi se više čini da je lakše biti Crnogorac/ka u Evropi, nego Evropljanin/ka u Crnoj Gori.

Iako je i sama ideja o EU nastala iz potrebe za ujedinjenjem, povezivanjem susjednih zemalja i radi uspostavljanja mira i stabilnosti, naš put ne mora nužno voditi u EU. Ali, mora biti, dijelom, put koji su odabrale članice EU!

Daljim razvojem svijesti naših građana o procesu pridruživanja Crne Gore Evropskoj uniji, mnogi će se, možda, zapitati da li time država gubi svoj identitet? Život u ujedinjenoj Evropi je, po mom mišljenju, prednost, a ne nedostatak. Stvaranje zajedničkog identiteta, takođe. Nijedna država ne može izgubiti svoj identitet, ukoliko to ne želi. Svi smo različiti, ali jednaki. U Evropskoj uniji ne postoji građani drugog reda. Postoji ravnopravnost, u punom svom značenju. Ideja o evropskom identitetu postoji još od stvaranja Evropske zajednice za ugalj i čelik. I ako države kao što su Francuska, Njemačka, pa i Velika Britanija, nijesu imale strah od gubitka identiteta, zašto bi ga Crna Gora imala?

Nakon neusvajanja Ustava, jer su se građani Francuske i Holandije izjasnili protiv istog, mnogi predviđaju kraj Evropske unije. Ja ne želim da razmišljam o tome. Ne želim sada da razmišljam o budućnosti Evropske unije. Hoću da razmišljam o svojoj zemlji kao dovoljno slobodnoj, demokratskoj i razvijenoj, na kraju i dostoјnoj da bude jedna od članica Evropske unije. Dostoјnoj da bude dio "velike evropske porodice".

Autorka je polaznica V generacije Škole evropskih integracija i potpredsjednica Udrženja studenata političkih nauka (MAPSS).

Prelasku na evro mora da prethodi pažljivo planiranje

Zemlje koje planiraju ulazak u tzv. Evrozonu ne smiju se zadovoljiti ispunjavanjem nominalnih kriterijuma, piše ekonomista i bivši ministar finansija Rumunije Daniel Daianu. Te zemlje moraju dobro da prouče uslove za dobro funkcionisanje unutar monetarne unije.

Piše: Daniel Daianu

Usvajanje zajedničke evropske valute – evra – nije jednostavna stvar, kao što pokazuje primjer nekoliko novih članica EU. Dok je Slovenija "prešla" na evro, Evropska komisija u Briselu zatražila je od Litvanije da sačeka. Istovremeno, Poljska, Češka republika i Mađarska odlučile su da produže vremenski raspored prelaska na evro.

Prema uslovima sporazuma o pristupanju, Rumunija bi takođe trebalo da uđe u Evrozonu. Njen program harmonizacije je kao strateški cilj postavio prelazak na evro i pristupanje monetarnoj uniji do 2012. ili 2014. godine. Jasno određivanje tog cilja moglo bi da bude sredstvo za postizanje konzistentnije ekonomske politike u Rumuniji. Međutim, u baziraju sveobuhvatne ekonomske platforme na cilju koji je obavljen mnogim tehničkim detaljima, postoje brojne teškoće. Uz to, ta platforma mora da bude lako "svarljiva" za šиру javnost.

Ako pogledamo kako funkcioniše monetarna unija, pronaćićemo indikacije o izazovima koji predstoje. Postoje neki faktori koji, barem hipotetički, mogu da olakšaju ulazak u Evrozonu. Nominalni kriterijumi konvergencije (inflacija, diferencijali kamatnih stopa, javni dug, nestalnost deviznog kursa) ne igraju obavezno ključnu ulogu. Važniji su faktori koji čine mogućim dobar ekonomski učinak unutar monetarne unije.

U te kriterijume spadaju fleksibilnost tržića proizvoda i usluga, kao i na tržićima proizvodnih faktora (uklju-

čujući radnu snagu), odgovarajuće prethodne reforme socijalnog i penzionog sistema (eliminisanje očekivanog dodatnog opterećenja državne blagajne u budućnosti), kao i poreska politika usmjerenja na pokretljivost proizvodnih faktora u uslovima zajedničkog tržića, uključujući migracije radne snage.

Takve preduslove nije lako ispuniti. Oni podrazumijevaju određeni stepen ekonomskog razvoja koji nikako ne može biti slučajan, ako se želi uspešan prelazak na evro. Poslije pristupanja monetarnoj uniji, jedini makroekonomski instrument na raspolaganju kreatorima nacionalne ekonomske politike, radi prilagođavanja, je javni budžet. Ako domaća tržića ne funkcionišu kako treba, preopterećenje javnog budžeta imalo bi efekat bumeranga. Pokušaj da se na taj način smanji previsoki spoljni deficit mogao bi da zaustavi ekonomiju, koja bi nakon stagnacije brzo ušla u fazu recessije, kao što to pokazuje primjer Portugala. I Italija je dobar primjer toga koliko funkcionisanje unutar monetarne unije može da bude složeno ukoliko se tržića brzo i glatko ne prilagode.

Ekonomska politika posle pristupanja mora da se suoči sa neizbjegnim

i komplikovanim kompromisima, za koje teorija ne pruža uvijek jasna rješenja. Na primjer, veliki kompromisi posljedica su potpune liberalizacije kapitalnog računa, kada su domaće kamatne stope i dalje visoke (što privlači priliv "vrućeg novca"). Drugi primjer primjenjiv je na tranzicione ekonomije. Njima su potrebne velike investicije u infrastrukturu u okviru ukupnih npora na modernizaciji društva. Takve investicije zahtijevaju veliki rast javnih i privatnih troškova koji će, ukoliko ih ne prate odgovarajući rast produktivnosti, stvoriti inflatorna kretanja i povećati istovremeno spoljni deficit.

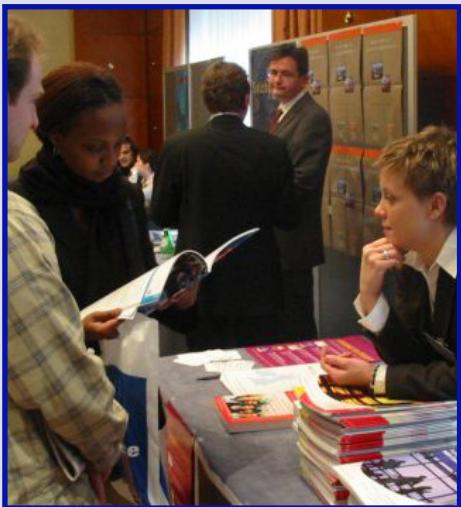
Neki analitičari tvrde da su Maastrichtski kriterijumi manje primjenjivi na tranzicione ekonomije koje bilježe brzi rast. To nije samo zbog tzv. "Balasa–Semjuelsonovog efekta" (koji izaziva oštar rast cijena neproizvodnih djelatnosti), ali i zbog mogućeg konflikta između znatno većeg javnog budžeta (sa porastom rashoda i do 4–5% BDP zbog post-akcionalnih potreba i dostupnosti EU fondova) i stalne deflacijske koju zahtijeva pristupanje monetarnoj uniji.

Što je ekonomska neke zemlje složenija i veća, to je teže praviti makroekonomske kompromise. To je lekcija na kojoj su se opekli u Pragu, Budimpešti u Varšavi. Pred Bugarskom i Rumunijom su dodatni izazovi – naime, pritisak da se povećaju plate zbog stalnog odlaska radne snage. To otežava postizanje trajne stopne inflacije od 2%.

Tekst je prenešen iz Southeast European Times.

PREDSTAVLJAMO INSTITUCIJE EU

Evropska kancelarija za izbor kadrova (EPSO)

Evropska kancelarija za izbor kadrova je osnovana 26. jula 2002. godine, a sa radom je počela januara 2003. godine.

Misija EPSO-a jeste da obezbijedi najkvalitetniji kadar za radna mjesta u institucijama i tijelima EU. Moglo bi se reći da se EPSO javlja kao posrednik između institucija EU koje traže službenike i građana i građanki koji traže posao u tim institucijama.

Prilikom selekcije kandidata za poziciju u nekoj od institucija, EPSO ne može posredovati samo ako se radi o kandidatu za čiji je izbor naznačeno da se mora sprovesti pod odredbama nekog od nacionalnih zakona o radu zemalja članica. EPSO-a posreduje pri zapošljavanju kandidata u slučaju kada se traži da se izbor sproveđe pod odrednicama Regulative o izboru službenika Evropskih zajednica.

Ustanavljanje EPSO-a značilo je osiguravanje jedinstvenih standarda selekcije i izbora kadrova u institucionalnoj strukturi EU.

Kandidati za poslove unutar institucija EU sada ne moraju lutati po raznim službama, niti biti izloženi složenim i zbujujućim procedurama selekcije, već se oni direktno obraćaju EPSO-u. EPSO će im obezbijediti sve potrebne informacije, objasniti proces prijavljivanja i organizovati testove za prijem u službu.

Osnivanje EPSO-a je rezultat nastojanja da se obezbijedi bolji servis građanima, da se smanje administrativni troškovi za one koji plaćaju porez, ali i rezultat nastojanja da se kreira bolji imidž EU i njenih institucija.

Izbor kandidata za pozicije u institucijama i tijelima EU (a koje organizuje EPSO) je otvoren i javan. Konkursi za radna mjesta se objavljaju u dnevnim novinama zemalja članica, specijalizovanim revijama ili na web sajtu EPSO-a. Svaki konkurs je drugačiji, u zavisnosti od uslova koji se traže. Oglas o radnom mjestu izlazi i u Službenom glasniku EU. Konkursi su detaljni i u njima se navode sve relevantne informacije o tome što oglašeno radno mjesto zahtjeva, broj traženih kandidata, potrebne kvalifikacije i iskustvo. Pravo prijavljivanja na konkurs imaju samo kandidati sa državljanstvom EU koji pri tome moraju tečno govoriti najmanje dva zvanična jezika EU.

Najčešće broj prijava za oglašeno radno mjesto bude veći od 20 000 i one dolaze iz svih zemalja Unije. Proces izbora kadrova, od trenutka apliciranja do konačne odluke o prijemu u službu, može trajati i do godinu dana.

EPSO je iz tog razloga modernizovao selektivni proces i pojednostavio ga. Tako svi kandidati apliciraju putem računara i na isti način rade dio selektivnih testova.

Nakon što apliciraju, svi prijavljeni kandidati putem računara polažu inicijalni test kojim se procjenjuje njihovo verbalno i numeričko rezonovanje, snažanje sa riječima i brojkama.

Oni koji uspješno polože inicijalni test, nakon toga imaju usmene i pismene testove iz oblasti njihove specijalizacije. Samo oni sa najboljim ocjenama bivaju izabrani za određena slobodna radna mjesta.

EPSO je snažno posvećen principu da organizacija ili institucija mora, koliko god je to moguće, po svojoj kadrovskoj i profesionalnoj strukturi, reflektovati nacionalnu i svaku drugu raznolikost evropskog društva.

Kada god je to razumno i praktično, prave se posebni aranžmani za lica sa invaliditetom sa ciljem da im se omogući konkurenca sa ostalim kandidatima. Nakon toga, pomaže im se u procesu integracije u poslovni ambijent.

Detaljne informacije o EPSO-u, aktualnim konkursima i načinu apliciranja, možeće potražiti na sajtu: www.europa.eu.int/epso

Petar ĐUKANOVIĆ

NEVLADINE ORGANIZACIJE U EVROPSKOJ UNIJI

CEE bankwatch network

CEE BANKWATCH NETWORK

CEE Bankwatch Network je međunarodna nevladina organizacija čiji su članovi organizacije iz 11 zemalja centralne i istočne Europe. Cilj ove mreže je da nadzire aktivnosti međunarodnih finansijskih institucija koje djeluju u regionu, kao i da predlaže konstruktivne alternative njihovim politikama i projektima.

CEE Bankwatch Network je zvanično osnovana 1995. godine i postala je jedna od snažnijih mreža nevladinih organizacija u centralnoj i istočnoj Evropi. Članice ove mreže su nevladine organizacije iz Bugarske, Češke, Estonije, Gruzije, Mađarske, Litvanije, Makedonije, Poljske, Rumunije, Slovačke i Ukrajine. Bankwatch se uglavnom fokusira na energiju, transport i proširenje EU, dok u isto vrijeme radi na unaprjeđenju javnog učešća i pristupa informacijama o aktivnostima međunarodnih finansijskih institucija u regionu.

Mreža CEE Bankwatch ima pet glavnih ciljeva:

- Da kreira svijest javnosti o aktivnostima međunarodnih finansijskih institucija u zemljama centralne i istočne Evrope i njihovim društvenim uticajima;
- Da unaprjeđuje javno učešće u donošenju odluka o politikama i projektima međunarodnih finansijskih institucija na lokalnom, nacionalnom i regionalnom nivou;
- Da pomogne nevladim organizacijama i grupama građana u nadgledanju djelovanja finansijskih institucija u centralnoj i istočnoj Evropi;
- Da mijenja ili suzbija socijalno destruktivne politike i projekte međunarodnih finansijskih institucija i da promoviše alternativna rješenja;
- Da u saradnji sa drugim nevladim organizacijama suzbija destruktivne aktivnosti transnacionalnih korporacija i da ograniči njihov uticaj na društvo.

Više podataka o organizaciji moguće je pronaći na sajtu www.bankwatch.org.

Prepričao: Vučić ĆETKOVIĆ

VASSILIS MARAGOS GOSTOVAO NA FORMU ŠKOLE EVROPSKIH INTEGRACIJA

Prelomna tačka za Crnu Goru

Šef Odjeljenja za Crnu Goru u Direktoratu za proširenje Evropske komisije Vassilis Maragos gostovao je 14. marta 2006. na Forumu škole evropskih integracija.

U organizaciji Centra za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO), Centra za građansko obrazovanje (CGO) i Evropskog pokreta u Crnoj Gori (EPuCG), uz podršku Fondacije Institut za otvoreno društvo – Predstavništvo Crna Gora (FOSI ROM), Maragos je, pred oko pedesetak polaznika dosadašnjih pet generacija škole evropskih integracija iz različitih društvenih sektora, govorio o trenutnoj poziciji Crne Gore na

putu ka EU.

Povodom parafiriranja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP), rekao je da se Crna Gora nalazi na prelomnoj tački odnosa sa Evropskom unijom i da sada počinje proces primjene evropskih standarda i prilagođavanja.

"Glavna briga zemalja EU je da li Crna Gora ima administrativni kapacitet za sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju", istakao je Maragos, objašnjavajući da SSP zapravo približava Crnu Goru članstvu u EU.

On je dodao i da Skupština treba da pojača svoj kapacitet, ali i da poboljša stabilnost na zakonodavnom polju.

"Evropska integracija je šansa za širi konsenzus u Crnoj Gori", ocijenio je Maragos.

On je rekao da je predviđeno da Evropska unija od 2007. g. do 2009. g. (kroz IPA program) Crnoj Gori obezbijedi donacije u visini od 95 miliona eura.

Maragos je detaljno govorio o sadržaju SSP-a i glavnim ocjenama iz godišnjih izvještaja o napretku, ali i o prioritetima Evropskog partnerstva za Crnu Goru.

PRVI USPJESI JEF CRNE GORE

Status kandidata

Nedavno osnovana NVO JEF Crna Gora je već dobila svoje mjesto u JEF Evropa. Na sastanku Federalnog komiteta (FK) JEF Evrope, koji je održan od 24. do 25. marta 2007. godine u Berlinu, nakon predstavljanja zvanične aplikacije JEF Crne Gore, koja je predata organima JEF Evrope 2. marta 2007. i odgovaranja na pitanja brojnih predstavnika JEF-a iz čitave Evrope, JEF Crna Gora je dobio status kandidata za članstvo uz ogromnu podršku članova FK JEF Evrope. Aplikaciju je predstavila **Daliborka Uljarević**, predsjednica Izvršnog odbora JEF Crne Gore.

Na taj način je pred JEF-om Crne Gore otvorena procedura za prijem u punopravno članstvo ovog najjačeg evropskog pokreta mladih federalista, što će uslijediti nakon godinu dana, i predstavlja prilično brz put imajući u vidu da su neke sekcije postale punopravni članovi i nakon deset godina postojanja. Istovremeno, JEF Crne Gore dobija u ostalim sekcijama i predstvincima JEF Evrope snažnog saveznika u promociji evropskih integracija u Crnoj Gori.

Takođe, predsjednik JEF Crne, **Vučić Ćetković**, je učestvovao u radu seminaru

"Sukob civilizacija", koji je održan od 18. do 23. marta u Berlinu u organizaciji JEF Njemačke, a generalni sekretar JEF Crne Gore, **Petar Đukanović**, na međunarodnom seminaru berlinskom seminaru "Identiteti – identitet u Evropi" održanom od 23. do 25. marta u organizaciji JEF Njemačke.

JEF Crna Gora će u nastupajućem periodu započeti seriju aktivnosti u javnom zashtupanju evropskih vrijednosti, povezivanju sa drugim srodnim organizacijama u zemlji i inostranstvu u skladu sa svojom misijom i definisanim ciljevima. U procesu formiranja, već je dobio podršku u Crnoj Gori od Centra za građansko obrazovanje, Evropskog pokreta u Crnoj Gori i brojnih pojedinaca iz navedenih, ali i partnerskih organizacija, kao i JEF Austrije, što je bilo od presudne važnosti za ovako uspešan početak rada.

Mediji i nevladine organizacije

Evropska unija prepoznaće važnost aktivnosti i angažmana civilnog sektora u procesu evropskih integracija i kroz svoje fondove, pruža podršku u osnaživanju nevladinih sektora u regionu. Jedan od bitnih faktora uspješnosti djelovanja NVO je i njihova vještina saradnje sa medijima, koji predstavljaju važan kanal promocije aktivnosti civilnog sektora i faktor od kojeg, u mnogome, zavisi i djelotvornost njihovih aktivnosti.

Radi unaprijeđenja ovog odnosa, ali i regionalne saradnje između NVO, početkom marta 2007. godine, u Novom Sadu, je održan trening pod nazivom "Odnosi sa medijima za nevladine organizacije", u organizaciji Balkan Civil Society Development Network i u saradnji sa NVO "Ekumenska Humanitarna Organizacija". Trening je organizovan uz finansijsku podršku Evropske unije.

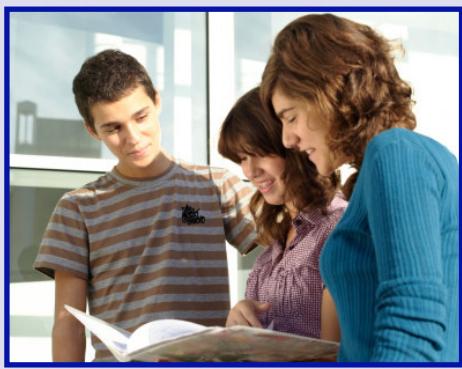
Dvadeset predstavnika nevladinih organizacija iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Crne Gore i Hrvatske su, tokom trajanja treninga, imali priliku da osim teorijskog znanja o medijima i civilnom društvu, steknu i određena praktično primjenjiva znanja kroz vježbe pisanja saopštenja za javnost, simulacije, konferencije za medije i nastup pred TV kamerama. Trenerica je bila mr **Kristina Plavšak Krajnc** iz Slovenije, PR ekspertkinja u timu predsjednika Slovenije. Iz Crne Gore, na seminaru su aktivno učešće uzeli predstavnici Centra za građansko obrazovanje i Evropskog pokreta u Crnoj Gori.

Strateški okvir za prekograničnu saradnju

Ukomboru je 23. i 24. marta održan sastanak predstavnika nevladinih organizacija iz regije (Dubrovnik, Trebinje, Boka Kotorska) na temu "Strateško planiranje mreže nevladinih udrug". Sastanak je rezultat već uspostavljenih inicijalnih kontakata NVO iz regije koje su se složile da postoji potreba za osnivanjem mreže organizacija, a u svrhu podsticanja međusobne saradnje između NVO u regiji, te daljnog iznalaženje interesa i potencijala za međusobnu saradnju, što će omogućiti bolju povezanost NVO sektora i bržu normalizaciju odnosa u ovoj regiji.

Tokom sastanka napravljen je strateški okvir za razvoj mreže, izrađeni dokumenti potrebni za funkciranje mreže, određeni predstavnici i koordinatori mreže u svakoj regiji i razvijen plan aktivnosti mreže. Pored NVO iz pogranične regije na sastanku su učestvovali i predstavnici Centra za građansko obrazovanje, Centra za razvoj nevladinih organizacija i Evropskog pokreta u Crnoj Gori.

Organizator i pokrovitelj sastanka je East West Institute iz Dubrovnika.

MASTERS PROGRAMME (ENGLISH) ON GENDER, SEXUALITY AND SOCIETY (GSS)

The University of Amsterdam

Gender and sexuality studies are devoted to enhancing our understanding of the differences among certain groups of women and certain groups of men – as well as between women and men – in an era of globalization and transnational migration. A range of social distinctions among and between women and men, and the particular forms of agency available to them, are grounded in their ethnic and religious identities, age categories, class location, sexual orientation, or access to political power. These distinctions produce different experiences and entitlements in civil society and citizenship; they endow most human beings with contrasting perspectives on their options in the environment in which they live, work, and forge social and sexual bonds. This scholarly endeavor represents a systematic attempt to address structurally embedded prescriptions concerning gender relations and sexual behavior on a par with other analytical variables such as class, ethnicity, religion, age, or political ideology.

The programme on Gender, Sexuality and Society aims to integrate the social and cultural imperatives that shape gendered identities and sexual relationships into the normal research repertoire of social scientists. Accordingly, in the programme students will learn how to incorporate a multi-disciplinary and transnational approach. The historical and comparative dimensions emphasized in the majority of the courses train the student to analyse issues in society and culture from various perspectives and to put them in their wide-ranging sociological, political and cultural contexts. The programme on Gender, Sexuality and Society provides the student with a solid theoretical, conceptual, and methodological foundation in the social sciences. The combination of empirical studies with theoretical reflection and reading will provide the intellectual tools and abilities that students need to better understand, analyse and cope with the world's contemporary problems and complexities.

www.ishss.uva.nl

U OVOM BROJU PREPORUČUJEMO:

For questions and more information, please contact the programme managers **Heleen Straesser** H.M.Straesser@uva.nl (undergraduate) and **Machteld Rijsingen** M.vanRijsingen1@uva.nl (graduate)

MA IN ADVANCED EUROPEAN AND INTERNATIONAL STUDIES

The Institut Européen des Hautes Etudes Internationales (I.E.H.E.I.) offers a one-year interdisciplinary graduate programme in European Studies and International Relations, leading to the "M.A. in European and International Studies", awarded in cooperation with the Institut für Europäische Politik of Berlin, the University La Sapienza in Rome and the University of Rostock. The Master in Advanced European and International Studies comprises three terms.

The trilingual branch includes trimesters in Nice and Berlin interrupted for a one week stay at our partner university in Rostock and a two week stay at our partner university in Rome. Additionally the Institute offers a study trip to European and international organizations in Strasbourg and Brussels. This Master program is the only one taught in three languages (English, French and German).

The Anglophone branch includes trimesters in Istanbul, Nice and Berlin supplemented by a study trip to European and international organisations in Brussels and Strasbourg.

Subject areas are: International Relations, European Integration, Democracy and Society, Federalism.

Scholarships can be granted by different organisations depending on the nationality of the applicant. The organisations have to be contacted directly. Furthermore, the French Government, I.E.H.E.I. and the CIFE can offer scholarships, for more information please visit www.iehei.org/dheei/en/bourses.htm
Deadline for applications is the June 30th!!!

MASTER PROGRAMME IN EUROPEAN INTEGRATION AND REGIONALISM

by University of Graz (Austria) and implemented in cooperation with European Academy of Bolzano (Italy) and European Institute of Public Administration (Luxembourg and Barcelona).

The CORE TOPICS are:

- Module I: European Integration (2 residential weeks in September 2007, (Bolzano, Italy)
- Module II: EU Law (2 residential weeks in November 2007, Luxembourg)
- Module III: Federalism and Regionalism (2 residential weeks in January 2008, Graz, Austria)
- Module IV: Regional and Social Cohesion (2 res-

idential weeks in April 2008, Barcelona, Spain)

- Module V: Minorities and Diversity (2 residential weeks in June 2008, Bolzano, Italy)

Successful participants of the Master Programme will be awarded by the University of Graz the academic degree of a "Master of European Studies" (M.E.S.). Target groups are:

- Civil servants from local, regional or national administrations who are dealing with EU affairs and therefore require both theoretical and practical training in EU and regional issues;
- Lawyers, economists, social scientists and others in the employment of non-governmental organisations wishing to enhance inter-disciplinary skills and to specialise on different aspects of European integration, regionalism and diversity;
- Graduate students wishing to acquire a more in-depth understanding of EU and regional issues, beneficial for a future career in the academia or even practice-orientated work.

The deadline for application for the academic year 2007/2008 is 1 June 2007. The first module of the academic year 2007 2008 will start on 3 September 2007.

Further information about the Programme as well as the application forms can be found at www.eurac.edu/meir

MA IN ADVANCED EUROPEAN AND INTERNATIONAL STUDIES

Anglophone Branch: Istanbul–Nice–Berlin

Application for Scholarships in Master in Advanced European and International Studies (M.A.E.I.S.) at Institut Européen des Hautes Etudes Internationales (Nice/France) is open!

The Master Programme offers the unique opportunity to learn Europe "in Europe" and develop perspectives for Europe's future. The programme includes semesters in Istanbul, Nice and Berlin and guarantees an international education with an excellent academic staff and environment.

A limited number of full and partial scholarships are available for qualified candidates.

Location: Istanbul, Nice, Berlin

Duration: 9 months (From October to July)

Deadline for scholarship applications for the M.A.E.I.S.: The deadline for scholarship applications is April 16th, 2007

Deadline for Master Applications: The deadline for applications is on July 31st, 2007.

Subject Areas: International Relations, European Integration, Democracy and Society, Federalism.

For more information, you are welcome to consult our web site at: www.iehei.org/dheei/istanbul

Please address further requests to:

dheei.istanbul@cife.org

EIC Bilten je elektronski časopis koji izlazi u sklopu EIC programa, a uz podršku fondacije Friedrich Ebert.

Izdavač je Centar za građansko obrazovanje.

EIC bilten je zaveden u evidenciji medija Ministarstva kulture i medija pod rednim brojem 578.

Urednik: Nedeljko Rudović; Uređivački kolegijum: Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević, mr Dragan Stojović, mr Vladimir Vučinić

Tehnički urednik: Blažo Crvenica; Lektura: Milena Milunović; Lektura engleske verzije: Maja Mugoša; Prevod: Vera Šćepanović

Njegoševa 36 / I Tel / fax: 081 / 665 – 112, 665 – 327 E-mail: eicbilten@cg.yu

EIC Bilten možete preuzeti na www.cg.yu